

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,
श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं
—

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठः
(वाक्य सहित)

सप्तमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Contents

7 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

सप्तमं काण्डं

3

7.4 सप्तमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः – सत्रकर्मनिरूपणं.....3

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

7 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे सप्तमं

काण्डं

7.4 सप्तमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः – सत्रकर्मनिरूपणं

7.4.1.1

बृहस्पतिरकामयत् श्रन्मे देवा दधीरन् गच्छेयं पुरोधामिति स
एतं चतुर्विंशतिरात्रमपश्यत् तमाऽहरत् तेनायजत ततो वै तस्मै
श्रद्देवा अदधतागच्छत् पुरोधां य एवं विद्वाँसश्चतुर्विंशतिरात्रमासते
श्रद्देभ्यो मनुष्या दधते गच्छन्ति पुरोधां ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहा
भवन्तीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायु – [ ] 1

7.4.1.1 - Padam

बृहस्पतिः । अकामयत् । श्रत् । मे । देवाः । दधीरन् । गच्छेयम् ।
पुरोधामिति पुरः – धाम् । इति । सः । एतम् ।

चतुर्विंशतिरात्रमिति चतुर्विंशति – रात्रम् । अपश्यत् । तम् ।
एति । अहरत् । तेन । अयजत । ततः । वै । तस्मै । श्रत् । देवाः ।
अदधत् । अगच्छत् । पुरोधामिति पुरः – धाम् । ये । एवम् ।
विद्वांसः । चतुर्विंशतिरात्रमिति चतुर्विंशति – रात्रम् । आसते ।
श्रत् । एभ्यः । मनुष्याः । दधते । गच्छन्ति । पुरोधामिति पुरः-धाम् ।
ज्योतिः । गौः । आयुः । इति । त्र्यहा इति त्रि – अहाः । भवन्ति ।
इयम् । वाव । ज्योतिः । अन्तरिक्षम् । गौः । असौ । आयुः । 1 (50)

7.4.1.2

–रिमानेव लोकानभ्यारोहन्त्यभि पूर्वं त्र्यहा भवन्त्यभिपूर्वमेव सुवर्गं
लोकमभ्यारोहन्त्यसत्रं वा एतद्-यदछन्दोमं यच्छन्दोमा भवन्ति तेन
सत्रं देवता एव पृष्ठैरव रुन्धते पशूञ्छन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि
पशवः छन्दोमा ओजस्येव वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति बृहद्-
रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव – [ ] 2

7.4.1.2 - Padam

इ॒मान् । ए॒व । लो॒कान् । अ॒भ्या॒रो॒ह॒न्ती॒त्य॒भि॒ – आ॒रो॒ह॒न्ति॒ ।
अ॒भि॒पूर्॒व॒मि॒त्य॒भि॒ – पूर्॒व॒म् । अ॒ह॒ इति॑ त्रि॒ – अ॒हाः । भ॒व॒न्ति॒ ।
अ॒भि॒पूर्॒व॒मि॒त्य॒भि॒ – पूर्॒व॒म् । ए॒व । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॑ सु॒वः – ग॒म् ।
लो॒क॒म् । अ॒भ्या॒रो॒ह॒न्ती॒त्य॒भि॒ – आ॒रो॒ह॒न्ति॒ । अ॒स॒त्र॒म् । वै । ए॒त॒त् ।
य॒त् । अ॒छ॒न्दो॒म॒मि॒त्य॒छ॒न्दः॑ – म॒म् । य॒त् । छ॒न्दो॒मा॒ इति॑ छ॒न्दः॑ – माः ।
भ॒व॒न्ति॒ । ते॒न । स॒त्र॒म् । दे॒वताः॑ । ए॒व । पृ॒ष्ठैः॑ । अ॒वे॒ति॑ । रु॒न्ध॒ते॒ ।
प॒शून् । छ॒न्दो॒मै॒रि॒ति॑ छ॒न्दः॑ – मैः॑ । ओ॒जः॑ । वै । वी॒र्य॑म् । पृ॒ष्ठानि॑ ।
प॒श॒वः॑ । छ॒न्दो॒मा॒ इति॑ छ॒न्दः॑ – माः॑ । ओ॒ज॒सि॑ । ए॒व । वी॒र्ये॑ ।
प॒शु॒षु । प्र॒ती॒ति॑ । ति॒ष्ठ॒न्ति॒ । बृ॒ह॒द्र॒थ॒न्त॒रा॒भ्या॒मि॒ति॑ बृ॒ह॒त्
– र॒थ॒न्त॒रा॒भ्या॒म् । य॒न्ति॒ । इ॒य॒म् । वा॒व । र॒थ॒न्त॒र॒मि॒ति॑ र॒थं – त॒र॒म् ।
अ॒सौ । बृ॒ह॒त् । आ॒भ्या॒म् । ए॒व । 2 (50)

7.4.1.3

य॒न्त्य॒थो॑ अ॒नयो॑रे॒व प्र॒ति ति॒ष्ठ॒न्त्ये॒ते वै य॒ज्ञ॒स्या॒ञ्ज॒सा॒य॒नी॒ सु॒ती
ता॒भ्या॒मे॒व सु॒व॒र्गं लो॒कं य॑न्ति॒ च॒तुर्वि॑ंश॒ति॒रा॒त्रो भ॑वति॒

चतुर्विंशतिरर्धमासाः सँवत्सरः सँवत्सरः सुवर्गो लोकः
सँवत्सर एव सुवर्गो लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो चतुर्विंशत्यक्षरा
गायत्री गायत्री ब्रह्मवर्चसं गायत्रियैव ब्रह्मवर्चसमव रुन्धते
ऽतिरात्रावभितो भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै । 3

7.4.1.3 - Padam

यन्ति । अथो इति । अनयोः । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । एते इति ।
वै । यज्ञस्य । अञ्जसायनी इत्यञ्जसा – अयनी । सुती इति ।
ताभ्याम् । एव । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । यन्ति ।
चतुर्विंशतिरात्र इति चतुर्विंशति – रात्रः । भवति ।
चतुर्विंशतिरिति चतुः – विंशतिः । अर्धमासा इत्यर्ध – मासाः ।
सँवत्सर इति सं – वत्सरः । सँवत्सर इति सं – वत्सरः ।
सुवर्ग इति सुवः – गः । लोकः । सँवत्सर इति सं – वत्सरे ।
एव । सुवर्ग इति सुवः – गो । लोके । प्रतीति । तिष्ठन्ति ।
अथो इति । चतुर्विंशत्यक्षरेति चतुर्विंशति – अक्षरा । गायत्री ।

गा॒य॒त्री । ब्र॒ह्मव॑र्चसमि॒ति ब्र॒ह्म – वर्च॑सम् । गा॒य॒त्रि॒या । ए॒व ।
ब्र॒ह्मव॑र्चसमि॒ति ब्र॒ह्म – वर्च॑सम् । अ॒वे॒ति । रु॒न्ध॒ते ।
अ॒ति॒रा॒त्रा॒वि॒त्य॒ति – रा॒त्रौ । अ॒भि॒तः । भ॒व॒तः । ब्र॒ह्मव॑र्चसस्ये॒ति
ब्र॒ह्म – वर्च॑सस्य । प॒रि॒गृ॒ही॒त्या इति॑ प॒रि – गृ॒ही॒त्यै । 3 (45)

(अ॒सा॒वा॒यु॑ – रा॒भ्या॒मे॒व – पञ्च॑च॒त्वारि॑ञ्श॒च्च) (A1)

7.4.2.1

यथा॑ वै म॒नु॒ष्या॑ ए॒वं दे॒वा अ॒ग्र आ॒सन् ते॑ऽका॒म॒य॒न्ता॒व॒र्तिं पा॒प्मानं॑
मृ॒त्युम॑प॒हत्य॑ दै॒वीꣳ सꣳस॒दं ग॒च्छे॒मे॒ति त ए॒तं च॒तुर्वि॑ञ्श॒तिरा॒त्र–
म॒प॒श्यन् त॒माऽह॑रन् ते॒ना॒य॒जन्त॑ ततो॒ वै ते॑ऽव॒र्तिं पा॒प्मानं॑ मृ॒त्युम॑प॒हत्य॑
दै॒वीꣳ सꣳस॒दम॑गच्छन् य ए॒वं वि॒द्वाꣳस–श्च॒तुर्वि॑ञ्श॒तिरा॒त्र–
मा॒स॒तेऽव॒र्तिमे॒व पा॒प्मानं–म॑प॒हत्य॑ श्रि॒यं ग॒च्छ॒न्ति श्री॒र्हि
म॒नु॒ष्य॒स्य – [ ] 4

7.4.2.1 - Padam

यथा॑ । वै । म॒नु॒ष्याः॑ । ए॒वम् । दे॒वाः । अ॒ग्रै॑ । आ॒सन् । ते॑ ।
अ॒का॒म॒य॒न्त॑ । अ॒व॒र्तिम् । पा॒प्मानम् । मृ॒त्युम् । अ॒प॒हत्ये॒त्यप॑–ह॒त्य॑ ।

दैवीम् । स॒स॒सद॒मिति॑ सं – सदम् । ग॒च्छे॒म । इति॑ । ते । ए॒तम् ।
चतुर्विं॒शति॑रात्रमिति॑ चतुर्विं॒शति॑ – रात्रम् । अ॒पश्य॑न् । तम् ।
एति॑ । अ॒हर॑न् । तेन॑ । अ॒यज॑न्त । ततः॑ । वै । ते । अ॒वर्ति॑म् ।
पा॒प्मान॑म् । मृ॒त्युम् । अ॒पह॑त्येत्यप- ह॒त्य । दैवी॑म् । स॒स॒सद॒मिति॑
सं – सदम् । अ॒गच्छ॑न् । ये । ए॒वम् । वि॒द्वा॒सः ।
चतुर्विं॒शति॑रात्रमिति॑ चतुर्विं॒शति॑ – रात्रम् । आ॒सते॑ । अ॒वर्ति॑म् ।
ए॒व । पा॒प्मान॑म् । अ॒पह॑त्येत्यप- ह॒त्य । श्रि॒यम् । ग॒च्छन्ति॑ । श्रीः ।
हि । म॒नुष्य॑स्य । 4 (50)

7.4.2.2

दैवी॑ स॒स॒सज्ज्योति॑रति॒रात्रो॑ भवति॑ सु॒वर्ग॑स्य लो॒कस्या॑नु॒ख्यात्यै॑
पृ॒ष्ठ्यः षड॑हो भवति॑ षड् वा ऋ॒तवः॑ सँव॒त्सर॑स्तं मा॒सा अ॒र्धमा॑सा
ऋ॒तवः॑ प्र॒विश्य॑ दैवी॑ स॒स॒सद॒मगच्छ॑न् य ए॒वं वि॒द्वा॒स-
श्चतुर्विं॒शति॑रात्रमा॒सते॑ सँव॒त्सर॑मे॒व प्र॒विश्य॑ व॒स्यसी॑ स॒स॒सदं॑
गच्छ॑न्ति त्रय॑स्त्रय॒स्त्रिं॒शा अ॒वस्ता॑द्-भव॑न्ति त्रय॑स्त्रय॒स्त्रिं॒शाः

परस्तात् त्रयस्त्रिंशैरेवोभयतो ऽवर्ति पाप्मानमपहत्य दैवी ससदं
मध्यतो – [ ] 5

7.4.2.2 - Padam

दैवी । ससदिति सं – सत् । ज्योतिः । अतिरात्र इत्यति – रात्रः ।
भवति । सुवर्गस्येति सुवः – गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु
– ख्यात्यै । पृष्ठ्यः । षडह इति षट् – अहः । भवति । षट् । वै ।
ऋतवः । सँवत्सर इति सं – वत्सरः । तम् । मासाः । अर्धमासा
इत्यर्ध – मासाः । ऋतवः । प्रविश्येति प्र – विश्य । दैवीम् ।
ससदमिति सं – सदम् । अगच्छन् । ये । एवम् । विद्वांसः ।
चतुर्विंशतिरात्रमिति चतुर्विंशति – रात्रम् । आसते ।
सँवत्सरमिति सं – वत्सरम् । एव । प्रविश्येति प्र – विश्य ।
वस्यसीम् । ससदमिति सं – सदम् । गच्छन्ति । त्रयः ।
त्रयस्त्रिंशा इति त्रयः – त्रिंशाः । अवस्तात् । भवन्ति । त्रयः ।
त्रयस्त्रिंशा इति त्रय – त्रिंशाः । परस्तात् ।

त्रयस्त्रि॒शैरिति॑ त्रयः – त्रि॒शैः । ए॒व । उ॒भयतः॑ । अ॒वर्ति॑म् ।
पा॒प्मान॑म् । अ॒प॒ह॒त्ये॒त्यप॑ – ह॒त्य॑ । दै॒वीम् । स॒स॒दमि॑ति
सं – स॒दम् । म॒ध्यतः॑ । 5 (50)

7.4.2.3

गच्छ॑न्ति पृ॒ष्ठानि॑ हि दै॒वी स॒स॒ज्जामि॑ वा ए॒तत् कु॑र्वन्ति यत्
त्रय॑स्त्रयस्त्रि॒शा अ॒न्व॒ञ्चो॑ म॒ध्येऽनि॑रुक्तो भवति तेना॒जाम्यु॒र्ध्वानि॑
पृ॒ष्ठानि॑ भवन्त्यु॒र्ध्वाः छ॒न्दो॒मा उ॒भाभ्या॑ रू॒पाभ्या॑ सु॒वर्गं लो॒कं
य॑न्त्यस॒त्रं वा॑ ए॒तद्-य॑दछ॒न्दोमं॑ य॒च्छ॒न्दो॒मा भ॑वन्ति तेन स॒त्रं दे॒वता॑
ए॒व पृ॒ष्ठैर॑व रुन्धते प॒शूञ्छ॒न्दोमै॑रोजो वै वी॒र्यं॑ पृ॒ष्ठानि॑ प॒शवः॑- [ ] 6

7.4.2.3 - Padam

गच्छ॑न्ति । पृ॒ष्ठानि॑ । हि । दै॒वी । स॒स॒दमि॑ति सं – स॒त् । जा॒मि ।
वै । ए॒तत् । कु॑र्वन्ति । यत् । त्रयः॑ । त्रय॑स्त्रि॒शा इति॑
त्रयः॑-स्त्रि॒शाः । अ॒न्व॒ञ्चः॑ । म॒ध्ये॑ । अ॒नि॒रुक्त॑ इत्य॒निः – उ॒क्तः॑ ।
भ॒वति॑ । तेन॑ । अ॒जामि॑ । ऊ॒र्ध्वानि॑ । पृ॒ष्ठानि॑ । भ॒वन्ति॑ । ऊ॒र्ध्वाः॑ ।
छ॒न्दो॒मा इति॑ छ॒न्दः – माः॑ । उ॒भाभ्या॑म् । रू॒पाभ्या॑म् ।

सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः – ग॒म् । लो॒कम् । य॒न्ति । अ॒स॒त्रम् । वै । ए॒तत् ।
यत् । अ॒छ॒न्दो॒ममि॒त्य॒छ॒न्दः – म॒म् । यत् । छ॒न्दो॒मा इति॑ छ॒न्दः – माः ।
भ॒वन्ति॑ । ते॒न । स॒त्रम् । दे॒वताः॑ । ए॒व । पृ॒ष्ठैः । अ॒वेति॑ । रु॒न्धते॑ ।
प॒शून् । छ॒न्दो॒मैरि॒ति छ॒न्दः – मैः । ओ॒जः । वै । वी॒र्य॑म् । पृ॒ष्ठानि॑ ।
प॒शवः॑ । 6 (50)

7.4.2.4

छ॒न्दो॒मा ओ॒जस्ये॑व वी॒र्ये॑ प॒शुषु॑ प्र॒ति ति॒ष्ठन्ति॑ त्र॒यस्त्र॒यस्त्रि॒ंश॑
अ॒वस्ता॑द् – भ॒वन्ति॑ त्र॒यस्त्र॒यस्त्रि॒ंशः॑ प॒रस्ता॑न्म॒ध्ये पृ॒ष्ठान्यु॒रो वै
त्र॒यस्त्रि॒ंश॑ आ॒त्मा पृ॒ष्ठान्या॒त्मन॑ ए॒व तद् – य॒जमा॑नाः श॒र्म
न॒ह्यन्ते॑ऽना॒र्त्ये बृ॒हद् – रथ॑न्तरा॒भ्यां य॑न्ती॒यं वा॒व रथ॑न्तर॒मसौ॑
बृ॒हदा॑भ्यामे॒व य॒न्त्यथो॑ अ॒नयो॑रे॒व प्र॒ति ति॒ष्ठन्त्ये॒ते वै
य॒ज्ञस्या॑ञ्ज॒साय॑नी सु॒ती ता॑भ्यामे॒व – [ ] 7

7.4.2.4 - Padam

छ॒न्दो॒मा इति॑ छ॒न्दः – माः । ओ॒ज॒सि । ए॒व । वी॒र्ये॑ । प॒शुषु॑ ।
प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठन्ति॑ । त्र॒यः । त्र॒यस्त्रि॒ंश॑ इति॑ त्र॒यः – त्रि॒ंशः ।

अवस्तात् । भवन्ति । त्रयः । त्रयस्त्रिंशा इति त्रयः – त्रिंशाः ।
परस्तात् । मध्ये । पृष्ठानि । उरः । वै । त्रयस्त्रिंशा इति
त्रयः – त्रिंशाः । आत्मा । पृष्ठानि । आत्मने । एव । तत् ।
यजमानाः । शर्म । नह्यन्ते । अनात्यै । बृहद्रथन्तराभ्यामिति
बृहत् – रथन्तराभ्याम् । यन्ती । इयम् । वाव । रथन्तरमिति
रथं – तरम् । असौ । बृहत् । आभ्याम् । एव । यन्ति । अथो इति ।
अनयोः । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । एते इति । वै । यज्ञस्य ।
अञ्जसायनी इत्यञ्जसा – अयनी । स्रुती इति । ताभ्याम् ।

एव । 7 (50)

7.4.2.5

सुवर्गं लोकं यन्ति पराञ्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति
ये पराचीनानि पृष्ठान्युपयन्ति प्रत्यङ् षडहो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो
प्रतिष्ठित्या उभयोर्लोकयोर् ऋद्ध्वोत् तिष्ठन्ति त्रिवृतोऽधि त्रिवृतमुप
यन्ति स्तोमानाञ् संपत्यै प्रभवाय ज्योतिरग्निष्टोमो भवत्ययं वाव स

क्षयोऽस्मादेव तेन क्षयान्न यन्ति चतुर्विंशतिरात्रो भवति
चतुर्विंशतिरर्धमासाः सँवत्सरः ( ) सँवत्सरः सुवर्गो लोकः
सँवत्सर एव सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री
गायत्री ब्रह्मवर्चसं गायत्रियैव ब्रह्मवर्चसमव रुन्धते ऽतिरात्रावभितो
भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै । 8

7.4.2.5 - Padam

सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । यन्ति । पराञ्चः । वै । एते ।
सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । अभ्यारोहन्तीत्यभि – आरोहन्ति ।
ये । पराचीनानि । पृष्ठानि । उपयन्तीत्युप – यन्ति । प्रत्यङ् । षडह
इति षट् – अहः । भवति । प्रत्यवरूढ्या इति प्रति – अवरूढ्यै ।
अथो इति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । उभयोः । लोकयोः ।
ऋद्ध्वा । उदिति । तिष्ठन्ति । त्रिवृत इति त्रि – वृतः । अधीति ।
त्रिवृतमिति त्रि – वृतम् । उपेति । यन्ति । स्तोमानाम् । संपत्त्या
इति सं – पत्यै । प्रभवायेति प्र – भवाय । ज्योतिः ।

अ॒ग्नि॒ष्टो॒म इ॒त्यग्नि॑-स्तो॒मः । भ॒वति॑ । अ॒यम् । वा॒व । सः । क्ष॒यः ।
 अ॒स्मात् । ए॒व । ते॒न । क्ष॒यात् । न । य॒न्ति । च॒तुर्वि॑ञ्शति॒रात्र॑ इति॑
 च॒तुर्वि॑ञ्शति॒-रा॒त्रः । भ॒वति॑ । च॒तुर्वि॑ञ्शति॒रिति॑ च॒तुः-वि॑ञ्शतिः ।
 अ॒र्धमा॒सा इ॒त्यर्ध॑ - मा॒साः । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं - व॒थ्स॒रः ( ) ।
 सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं - व॒थ्स॒रः । सु॒वर्ग॑ इति॑ सु॒वः - गः । लो॒कः ।
 सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं-व॒थ्स॒रे । ए॒व । सु॒वर्ग॑ इति॑ सु॒वः - गे । लो॒के ।
 प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठन्ति॑ । अ॒थो इति॑ । च॒तुर्वि॑ञ्शत्य॒क्षरे॑ति च॒तुर्वि॑ञ्शति॒-
 अ॒क्षरा॑ । गा॒यत्री॑ । गा॒यत्री॑ । ब्र॒ह्मव॑र्चसमि॒ति ब्र॒ह्म - व॑र्चसम् ।
 गा॒यत्री॒या । ए॒व । ब्र॒ह्मव॑र्चसमि॒ति ब्र॒ह्म-व॑र्चसम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धते॑ ।
 अ॒तिरा॒त्रावि॑त्यति - रा॒त्रौ । अ॒भितः॑ । भ॒वतः॑ । ब्र॒ह्मव॑र्चस्येति॑
 ब्र॒ह्म - व॑र्चसस्य । प॒रिगृ॑हीत्या इति॑ प॒रि - गृ॑हीत्यै । 8 (74)
 (म॒नुष्य॑स्य - म॒ध्यतः॑ - प॒शव॑ - स्ता॒भ्यामे॑व - सँ॒व॒थ्स॒र -
 श्रु॒तुर्वि॑ञ्शतिश्च) (A2)

7.4.3.1

ऋक्षा वा इयमलोमकाऽऽसीत् साऽकामयतौषधीभिर्वनस्पतिभिः प्र
जायेयेति सैतास्त्रिंशत् रात्रीरपश्यत् ततो वा इयमौषधीभिर्वनस्पतिभिः
प्राजायत ये प्रजाकामाः पशुकामाः स्युस्त एता
आसीरन् प्रैव जायन्ते प्रजया पशुभिरियं वा अक्षुध्यत् सैतां
विराजमपश्यत् तामात्मन् धित्वाऽन्नाद्यमवा रुन्धौषधी - [ ] 9

7.4.3.1 - Padam

ऋक्षा । वा । इयम् । अलोमका । आसीत् । सा । अकामयत ।
ओषधीभिरित्यौषधि-भिः । वनस्पतिभिरिति वनस्पति-भिः । प्रैति ।
जायेय । इति । सा । एताः । त्रिंशत् । रात्रीः । अपश्यत् । ततः ।
वै । इयम् । ओषधीभिरित्यौषधि - भिः । वनस्पतिभिरिति वनस्पति
-भिः । प्रैति । अजायत । ये । प्रजाकामा इति प्रजा - कामाः ।
पशुकामा इति पशु - कामाः । स्युः । ते । एताः । आसीरन् ।
प्रैति । एव । जायन्ते । प्रजयेति प्र-जया । पशुभिरिति पशु-भिः ।
इयम् । वै । अक्षुध्यत् । सा । एताम् । विराजमिति वि - राजम् ।

अपश्यत् । ताम् । आत्मन् । धित्वा । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् ।

अवेति । अरुन्ध । ओषधीः । 9 (50)

7.4.3.2

–र्वनस्पतीन् प्रजां पशून् तेनावर्धत सा जेमानं महिमानं–मगच्छद्य
एवं विद्वाँस् एता आसते विराजमेवाऽऽत्मन् धित्वाऽन्नाद्यमव
रुन्धते वर्धन्ते प्रजया पशुभिर्जेमानं महिमानं गच्छन्ति ज्योतिरतिरात्रो
भवति सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै पृष्ठ्यः षडहो भवति षड् वा
ऋतवः षट् पृष्ठानि पृष्ठैरेवर्तूनन्वा–रोहन्त्यृतुभिः सँवत्सरं ते
सँवत्सर एव – [ ] 10

7.4.3.2 - Padam

वनस्पतीन् । प्रजामिति प्र – जाम् । पशून् । तेन । अवर्धत । सा ।
जेमानम् । महिमानम् । अगच्छत् । ये । एवम् । विद्वाँस् ।
एताः । आसते । विराजमिति वि–राजम् । एव । आत्मन् । धित्वा ।
अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । अवेति । रुन्धते । वर्धन्ते । प्रजयेति
प्र – जया । पशुभिरिति पशु – भिः । जेमानम् । महिमानम् ।

गच्छन्ति । ज्योतिः । अतिरात्र इत्यति – रात्रः । भवति । सुवर्गस्येति
सुवः – गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु – ख्यात्यै । पृष्ठ्यः ।
षडह इति षट् – अहः । भवति । षट् । वै । ऋतवः । षट् ।
पृष्ठानि । पृष्ठैः । एव । ऋतून् । अन्वारोहन्तीत्यनु – आरोहन्ति ।
ऋतुभिरित्यूतु – भिः । सँवत्सरमिति सं – वत्सरम् । ते ।
सँवत्सर इति सं – वत्सरे । एव । 10 (50)

7.4.3.3

प्रति तिष्ठन्ति त्रयस्त्रिंशत् त्रयस्त्रिंशमुप यन्ति यज्ञस्य संतत्या
अथो प्रजापतिर्वै त्रयस्त्रिंशः प्रजापतिमेवाऽऽरभन्ते प्रतिष्ठित्यै
त्रिणवो भवति विजित्या एकविंशो भवति प्रतिष्ठित्या अथो
रुचमेवाऽऽत्मन् दधते त्रिवृदग्निष्टुद्भवति पाप्मानमेव तेन
निर्दहन्तेऽथो तेजो वै त्रिवृत् तेज एवाऽऽत्मन् दधते पञ्चदश
इन्द्रस्तोमो भवतीन्द्रियमेवाव – [ ] 11

7.4.3.3 - Padam

प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठन्ति॑ । त्रय॑स्त्रि॒ंश॑दि॒ति त्रयः॑ – त्रि॒ंश॑त् ।
त्रय॑स्त्रि॒ंश॑मि॒ति त्रयः॑ – त्रि॒ंश॑म् । उपे॑ति । य॒न्ति । य॒ज्ञस्य॑ ।
सं॒त॒त्या इति॑ सं – त॒त्यै । अथो॑ इति॑ । प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा-प॑तिः ।
वै । त्रय॑स्त्रि॒ंश॑ इति॑ त्रयः-त्रि॒ंशः । प्र॒जाप॑तिमि॒ति प्र॒जा-प॑तिम् ।
ए॒व । ए॒ति । र॒भन्ते॑ । प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॑ प्र॒ति – स्थि॒त्यै । त्रि॒णव॑ इति॑
त्रि – न॒वः । भ॒वति॑ । वि॒जि॒त्या इति॑ वि – जि॒त्यै । ए॒कवि॑ंश
इत्ये॑क – वि॒ंशः । भ॒वति॑ । प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॑ प्र॒ति – स्थि॒त्यै ।
अथो॑ इति॑ । रु॒चम् । ए॒व । आ॒त्मन् । द॒धते॑ । त्रि॒वृदि॑ति त्रि – वृ॒त् ।
अ॒ग्नि॒ष्टुदि॑त्यग्नि – स्तु॒त् । भ॒वति॑ । पा॒प्मान॑म् । ए॒व । ते॒न । नि॒रिति॑ ।
द॒हन्ते॑ । अथो॑ इति॑ । ते॒जः । वै । त्रि॒वृदि॑ति त्रि-वृ॒त् । ते॒जः । ए॒व ।
आ॒त्मन् । द॒धते॑ । प॒ञ्चद॑श इति॑ पञ्च – द॒शः । इ॒न्द्रस्तो॑म इती॒न्द्र
-स्तो॑मः । भ॒वति॑ । इ॒न्द्रि॒यम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । 11 (50)

7.4.3.4

रुन्धते सप्तदशो भवत्यन्नाद्यस्या वरुद्ध्या अथो प्रैव तेन जायन्त
एकविंशो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवाऽऽत्मन् दधते
चतुर्विंशो भवति चतुर्विंशतिरर्धमासाः सँवत्सरः सँवत्सरः
सुवर्गो लोकः सँवत्सर एव सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो एष वै
विषूवान् विषूवन्तो भवन्ति य एवं विद्वाँस् एता आसते
चतुर्विंशात् पृष्ठान्युप यन्ति सँवत्सर एव प्रतिष्ठाय – [ ] 12

7.4.3.4 - Padam

रुन्धते । सप्तदश इति सप्त – दशः । भवति । अन्नाद्यस्येत्यन्न-
अद्यस्य । अवरुद्ध्या इत्यव – रुद्ध्यै । अथो इति । प्रैति । एव ।
तेन । जायन्ते । एकविंश इत्येक – विंशः । भवति । प्रतिष्ठित्या
इति प्रति – स्थित्यै । अथो इति । रुचम् । एव । आत्मन् । दधते ।
चतुर्विंश इति चतुः – विंशः । भवति । चतुर्विंशतिरिति
चतुः – विंशतिः । अर्धमासा इत्यर्ध – मासाः । सँवत्सर इति
सं – वत्सरः । सँवत्सर इति सं – वत्सरः ।

सु॒वर्ग॑ इति॑ सुवः – गः । लो॒कः । सँ॒व॒त्स॒र इति॑ सं – व॒त्स॒रे ।
ए॒व । सु॒वर्ग॑ इति॑ सुवः – गे । लो॒के । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठन्ति॑ ।
अथो॒ इति॑ । ए॒षः । वै । वि॒षू॒वा॒नि॒ति वि॒षु – वा॒न् । वि॒षू॒वन्त॑ इति॑
वि॒षु – वन्तः॑ । भ॒वन्ति॑ । ये । ए॒वम् । वि॒द्वा॒ऽसः॑ । ए॒ताः । आ॒स॒ते ।
च॒तुर्वि॒ऽशा॒दि॒ति च॒तुः – वि॒ऽशा॒त् । पृ॒ष्ठानि॑ । उ॒पेति॑ । य॒न्ति॑ ।
सँ॒व॒त्स॒र इति॑ सं–व॒त्स॒रे । ए॒व । प्र॒ति॒ष्ठा॒येति॑ प्र॒ति–स्था॒य । 12 (50)

7.4.3.5

दे॒वता॑ अ॒भ्या॒रो॒हन्ति॑ त्रय॒स्त्रि॒ऽशा॒त् त्रय॒स्त्रि॒ऽश॒मुप॑ य॒न्ति॑ त्रय॒स्त्रि॒ऽश॒द्वै
दे॒वता॑ दे॒वता॑स्वे॒व प्र॒ति ति॒ष्ठन्ति॑ त्रि॒णवो॑ भ॒वती॑मे॒ वै लो॒कास्त्रि॒णव॑
ए॒ष्वे॒व लो॒केषु॑ प्र॒ति ति॒ष्ठन्ति॑ द्वा॒वे॒कवि॒ऽशौ॑ भ॒वतः॑ प्र॒ति॒ष्ठित्या॑ अथो॒
रुच॑मे॒वाऽऽ*॒त्मन् द॑धते॒ ब॒हवः॑ षोड॒शि॒नो भ॑वन्ति॒ तस्मा॑द्–ब॒हवः॑
प्र॒जासु॑ वृ॒षा॒णो य॑दे॒ते स्तो॒मा व्य॑तिष॒क्ता भ॑वन्ति॒ तस्मा॑दि॒य –
मो॒ष॒धीभि॑–र्व॒नस्प॑तिभि॒–र्व्य॑तिष॒क्ता – [ ] 13

7.4.3.5 - Padam

दे॒वताः॑ । अ॒भ्या॒रो॒हन्ती॑त्य॒भि – आ॒रो॒हन्ति॑ । त्रय॑स्त्रि॒ंश॒दिति॑ त्रयः
त्रि॒ंश॒त् । त्रय॑स्त्रि॒ंश॒मिति॑ त्रय – त्रि॒ंश॒म् । उपे॑ति । य॒न्ति ।
त्रय॑स्त्रि॒ंश॒दिति॑ त्रयः – त्रि॒ंश॒त् । वै । दे॒वताः॑ । दे॒वता॑सु । ए॒व ।
प्रती॑ति । तिष्ठ॑न्ति । त्रि॒णव॑ इति॑ त्रि – न॒वः । भ॒वति॑ । इ॒मे । वै ।
लो॒काः । त्रि॒णव॑ इति॑ त्रि – न॒वः । ए॒षु । ए॒व । लो॒केषु॑ । प्रती॑ति ।
तिष्ठ॑न्ति । द्वौ । ए॒कवि॒ंश॒वित्ये॑क – वि॒ंशौ । भ॒वतः॑ । प्र॒तिष्ठि॑त्या
इति॑ प्र॒ति – स्थि॑त्यै । अथो॑ इति॑ । रुच॑म् । ए॒व । आ॒त्मन् । द॒धते॑ ।
ब॒हवः॑ । षोड॑शिनः । भ॒वन्ति॑ । तस्मा॑त् । ब॒हवः॑ । प्र॒जास्वि॑ति
प्र – जा॑सु । वृषा॑णः । यत् । ए॒ते । स्तो॒माः । व्य॑तिष॒क्ता इति॑
वि – अ॒तिष॑क्ताः । भ॒वन्ति॑ । तस्मा॑त् । इ॒यम् ।
ओष॑धी॒भिरि॒त्योष॑धि – भिः । व॒नस्प॑ति॒भिरिति॑ व॒नस्प॑ति – भिः ।
व्य॑तिष॒क्तेति॑ वि – अ॒तिष॑क्ता । 13 (50)

7.4.3.6

व्यतिष॑ज्यन्ते प्र॒जया॑ प॒शुभि॑र्य॒ एवं वि॒द्वाँ॑स ए॒ता आ॒सते॑ ऽक्लृ॑प्ता
वा ए॒ते सु॒वर्गं॑ लो॒कं य॑न्त्युच्चाव॒चान् हि स्तो॑मानुपयन्ति यदे॒त
ऊर्ध्वाः॑ क्लृ॒प्ताः स्तो॑मा भवन्ति क्लृ॒प्ता ए॒व सु॒वर्गं॑ लो॒कं
य॑न्त्यु॒भयो॑रे॒भ्यो लो॒कयोः॑ कल्पते त्रि॒ंशदे॒तास्त्रि॒ंशद॑क्षरा विराड॒न्नं
वि॒राड् वि॒राजै॒वान्नाद्य॑मव रुन्धते ऽति॒रात्रा॒वभितो॑ भवतो॒ ऽन्नाद्य॑स्य
परि॑गृहीत्यै । 14

7.4.3.6 - Padam

व्यतिष॑ज्यन्त इति॑ वि – अतिष॑ज्यन्ते । प्र॒जये॑ति प्र – जया॑ ।
प॒शुभि॑रिति॑ प॒शु – भिः । ये । ए॒वम् । वि॒द्वाँ॑सः । ए॒ताः । आ॒सते॑ ।
अक्लृ॑प्ताः । वै । ए॒ते । सु॒वर्गमि॑ति सु॒वः – गम् । लो॒कम् । य॒न्ति ।
उच्चा॒व॒चान् । हि । स्तो॑मान् । उ॒पय॑न्तीत्युप – यन्ति॑ । यत् । ए॒ते ।
ऊर्ध्वाः॑ । क्लृ॒प्ताः । स्तो॑माः । भव॑न्ति । क्लृ॒प्ताः । ए॒व । सु॒वर्गमि॑ति
सु॒वः – गम् । लो॒कम् । य॒न्ति । उ॒भयोः॑ । ए॒भ्यः । लो॒कयोः॑ ।
कल्प॑ते । त्रि॒ंशत् । ए॒ताः । त्रि॒ंशद॑क्षरेति॑ त्रि॒ंशत् – अ॒क्षरा॑ ।

वि॒राडि॑ति वि – राट् । अ॒न्नम् । वि॒राडि॑ति वि – राट् । वि॒राज॑ति
वि – राजा॑ । ए॒व । अ॒न्नाद्य॑मित्य॒न्न-अद्य॑म् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धते॑ ।
अति॑रात्रा॒वित्य॑ति – रात्रौ । अ॒भितः॑ । भ॒वतः॑ । अ॒न्नाद्य॑स्येत्य॒न्न-
अद्य॑स्य । परि॑गृहीत्या इति परि – गृहीत्यै । 14 (49)

(ओष॑धीः – सँव॑त्सर ए॒वा – ऽव॑ – प्र॒तिष्ठा॑य – व्य॒तिष॑क्त्यै –
का॒न्न पञ्चा॑शच्च) (A3)

7.4.4.1

प्र॒जाप॑तिः सु॒वर्गं॑ लो॒कमै॑त् तं दे॒वा ये॑न॒येन॑ छ॒न्दसा॑ऽनु प्रायु॑ञ्जत
तेन॑ नाऽऽ*प्नु॒वन् त ए॒ता द्वा॒त्रिंश॑त॒श् रा॒त्रीर॑पश्यन् द्वा॒त्रिंश॑दक्षरा
ऽनु॒ष्टुगा॑-नु॒ष्टुभः॑ प्र॒जाप॑तिः स्वे॒नैव॑ छ॒न्दसा॑ प्र॒जाप॑ति-माप्त्वा
ऽभ्या॑रुह्य सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑यन् य ए॒वं वि॒द्वाँस॑ ए॒ता आ॑सते
द्वा॒त्रिंश॑दे॒ता द्वा॒त्रिंश॑दक्षरा ऽनु॒ष्टुगा॑-नु॒ष्टुभः॑ प्र॒जाप॑तिः स्वे॒नैव॑
छ॒न्दसा॑ प्र॒जाप॑तिमाप्त्वा श्रि॒यं ग॑च्छन्ति – [ ] 15

7.4.4.1 - Padam

प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॒ प्र॒जा – प॒तिः । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॒ सु॒वः – ग॒म् । लो॒क॒म् ।
ऐ॒त् । त॒म् । दे॒वाः । ये॒न॒ये॒ने॒ति॒ ये॒न – ये॒न । छ॒न्द॒सा । अ॒नु । प्रे॒ति॒ ।
अ॒यु॒ज्ज॒त । ते॒न । न । आ॒प्नु॒व॒न् । ते । ए॒ताः । द्वा॒त्रिं॒श॒त॒म् ।
रा॒त्रीः ॥ अ॒प॒श्य॒न् । द्वा॒त्रिं॒श॒द॒क्ष॒रे॒ति॒ द्वा॒त्रिं॒श॒त् – अ॒क्ष॒रा ।
अ॒नु॒ष्टु॒गि॒त्य॒नु – स्तु॒क् । आ॒नु॒ष्टु॒भ॒ इ॒त्या॒नु – स्तु॒भः । प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॒
प्र॒जा–प॒तिः । स्वे॒न । ए॒व । छ॒न्द॒सा । प्र॒जा॒प॒ति॒मि॒ति॒ प्र॒जा–प॒ति॒म् ।
आ॒प्त्वा । अ॒भ्या॒रु॒ह्ये॒त्य॒भि – आ॒रु॒ह्य । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॒ सु॒वः – ग॒म् ।
लो॒क॒म् । आ॒य॒न् । ये । ए॒व॒म् । वि॒द्वां॒सः । ए॒ताः । आ॒स॒ते ।
द्वा॒त्रिं॒श॒त् । ए॒ताः । द्वा॒त्रिं॒श॒द॒क्ष॒रे॒ति॒ द्वा॒त्रिं॒श॒त् – अ॒क्ष॒रा ।
अ॒नु॒ष्टु॒गि॒त्य॒नु – स्तु॒क् । आ॒नु॒ष्टु॒भ॒ इ॒त्या॒नु – स्तु॒भः । प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॒
प्र॒जा–प॒तिः । स्वे॒न । ए॒व । छ॒न्द॒सा । प्र॒जा॒प॒ति॒मि॒ति॒ प्र॒जा–प॒ति॒म् ।
आ॒प्त्वा । श्रि॒य॒म् ॥ ग॒च्छ॒न्ति॒ । 15 (50)

7.4.4.2

श्रीर्.हि म॒नु॒ष्य॑स्य सु॒वर्गो॑ लो॒को द्वा॒त्रिं॑श॒दे॒ता द्वा॒त्रिं॑श॒दक्ष॑रा-
ऽनु॒ष्टु॒ग्-वा॒गनु॒ष्टु॒प् सर्वा॑मे॒व वा॒चमा॑प्नुवन्ति॒ सर्वे॑ वा॒चो व॑दि॒तारो॑
भव॑न्ति॒ सर्वे॑ हि श्रि॒यं ग॑च्छन्ति॒ ज्योति॑र्गौ॒रायु॑रिति॒ त्र्य॒हा भ॑वन्ती॒यं
ँवा॒व ज्योति॑रन्त॒रिक्षं॑ गौ॒रसा॑वायु॒रिमा॑ने॒व लो॒कान॑भ्या॒रोह॑न्त्यभि॒पूर्वं
त्र्य॒हा भ॑वन्त्यभि॒पूर्वमे॒व सु॒वर्गं॑ ँलो॒कम॑भ्या॒रोह॑न्ति॒ बृह॑द्-रथ॒न्तरा॑भ्यां॑॑

ँयन्ती - [ ] 16

7.4.4.2 - Padam

श्रीः । हि । म॒नु॒ष्य॑स्य । सु॒वर्ग॑ इति॒ सुवः-गः । लो॒कः ।
द्वा॒त्रिं॑शत् । ए॒ताः । द्वा॒त्रिं॑श॒दक्ष॑रेति॒ द्वा॒त्रिं॑शत् - अ॒क्षरा॑ ।
अ॒नु॒ष्टु॒गित्य॑नु - स्तुक् । वाक् । अ॒नु॒ष्टु॒बित्य॑नु - स्तुप् । सर्वा॑म् ।
ए॒व । वा॒चम् । आ॒प्नु॒वन्ति॑ । सर्वे॑ । वा॒चः । व॑दि॒तारः॑ । भ॑वन्ति ।
सर्वे॑ । हि । श्रि॒यम् । ग॑च्छन्ति । ज्योतिः॑ । गौः । आ॒युः । इति॑ ।
त्र्य॒हा इति॑ त्रि - अ॒हाः । भ॑वन्ति । इ॒यम् । वा॒व । ज्योतिः॑ ।
अ॒न्त॒रिक्ष॑म् । गौः । अ॒सौ । आ॒युः । इ॒मान् । ए॒व । लो॒कान् ।

अ॒भ्यारो॑हन्तीत्य॒भि – आरो॑हन्ति । अ॒भिपूर्व॑मित्य॒भि – पूर्व॑म् ।
 त्र्य॒हा इति॑ त्रि-अ॒हाः । भव॑न्ति । अ॒भिपूर्व॑मित्य॒भि – पूर्व॑म् । ए॒व ।
 सु॒वर्ग॑मिति॒ सुवः॑ – गम् । लो॒कम् । अ॒भ्यारो॑हन्तीत्य॒भि-आरो॑हन्ति ।
 बृ॒हद्रथ॑न्तराभ्यामिति॒ बृहत् – रथ॑न्तराभ्याम् । य॒न्ति । 16 (50)

7.4.4.3

–यं वा॒व रथ॑न्तरमसौ बृ॒हदा॑भ्यामे॒व यन्त्य॑थो॒ अनयो॑रे॒व प्रति॑
 तिष्ठ॑न्त्येते॒ वै य॒ज्ञस्या॑ञ्जसायनी॒ स्रुती॑ ताभ्यामे॒व सु॒वर्गं लो॒कं य॑न्ति
 परा॑ञ्चो॒ वा एते॑ सु॒वर्गं लो॒कम॑भ्यारोहन्ति॒ ये परा॑चस्त्र्यहानुपयन्ति
 प्रत्य॑ङ् त्र्य॒हो भव॑ति प्रत्य॒वरू॑ढ्या॒ अथो॑ प्रतिष्ठित्या॒ उभयो॑र्लो॒कयोर्
 ऋ॒द्ध्वोत् तिष्ठ॑न्ति॒ द्वात्रिं॑शदे॒तास्ता॑सां॒ या स्त्रिं॑शत् त्रिं॑शदक्षरा ( )
 वि॒राडन्नं॑ वि॒राड् वि॒राजै॑वाऽन्नाद्य॒मव॑ रुन्धते॒ ये द्वे॑ अ॒होरा॑त्रे ए॒व ते
 उ॒भाभ्या॑ञ् रूपाभ्या॑ञ् सु॒वर्गं लो॒कं य॑न्त्यतिरात्राव॒भितो॑ भवतः
 परि॑गृहीत्यै । 17

7.4.4.3 - Padam

इ॒यम् । वा॒व । र॒थन्त॑रमि॒ति र॒थं – त॒रम् । अ॒सौ । बृ॒हत् । आ॒भ्याम् ।
ए॒व । य॒न्ति । अ॒थो इति॑ । अ॒नयोः॑ । ए॒व । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठन्ति॑ । ए॒ते
इति॑ । वै । य॒ज्ञस्य॑ । अ॒ज्जसा॑यनी इत्य॒ज्जसा॑ – अ॒यनी॑ । सु॒ती
इति॑ । ता॒भ्याम् । ए॒व । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः – ग॒म् । लो॒कम् । य॒न्ति ।
प॒राञ्चः॑ । वै । ए॒ते । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः – ग॒म् । लो॒कम् ।
अ॒भ्यारो॑हन्तीत्य॒भि – आ॒रोह॑न्ति । ये । प॒राचः॑ । त्र्य॒हानि॑ति
त्रि – अ॒हान् । उ॒पय॑न्तीत्यु॒प – य॒न्ति । प्र॒त्यङ् । त्र्य॒हा इति॑
त्रि – अ॒हः । भ॒वति॑ । प्र॒त्यवरू॑ढ्या इति॑ प्र॒ति – अ॒वरू॑ढ्यै ।
अ॒थो इति॑ । प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॑ प्र॒ति – स्ति॒त्यै । उ॒भयोः॑ । लो॒कयोः॑ ।
ऋ॒द्ध्वा । उ॒दि॒ति । ति॒ष्ठन्ति॑ । द्वा॒त्रिंश॑त् । ए॒ताः । ता॒साम् । याः ।
त्रिंश॑त् । त्रिंश॑दक्ष॒रेति॑ त्रिंश॑त् – अ॒क्षरा॑ ( ) । वि॒राडि॑ति
वि – रा॒ट् । अ॒न्नम् । वि॒राडि॑ति वि – रा॒ट् । वि॒राजे॑ति वि – रा॒जा ।
ए॒व । अ॒न्नाद्य॑मित्य॒न्न – अ॒द्यम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धते॑ । ये इति॑ ।

द्वे॑ इति॑ । अ॒हो॒रा॒त्रे॑ इत्य॑हः – रा॒त्रे॑ । ए॒व । ते॑ इति॑ । उ॒भा॒भ्याम्॑ ।
रू॒पा॒भ्याम्॑ । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॑ सु॒वः – ग॒म् । लो॒कम् । य॒न्ति॑ ।
अ॒ति॒रा॒त्रा॒वि॒त्य॒ति॑ – रा॒त्रौ । अ॒भि॒तः । भ॒व॒तः । प॒रि॒गृ॒ही॒त्या॒ इति॑
प॒रि – गृ॒ही॒त्यै॑ । 17 (72)

(गच्छ॑न्ति – य॒न्ति – त्रि॒ंश॑द॒क्ष॒रा – द्वा॒वि॒ंश॑तिश्च) (A4)

7.4.5.1

द्वे॑ वा॒व दे॒व॒स॒त्रे॑ द्वा॒द॒शा॒हश्चै॒व त्र॑यस्त्रि॒ंश॑द॒हश्च॑ य ए॒वं
वि॒द्वा॒ं॒स॒स्त्र॑यस्त्रि॒ंश॑द॒हमा॑सते सा॒क्षा॒दे॒व दे॒वता॑ अ॒भ्या॒रो॒ह॒न्ति॑
य॒था ख॒लु वै श्रे॒या॒न॒भ्या॒रूढः॑ का॒म॒य॒ते॒ तथा॑ क॒रो॒ति॒ यद्य॑ववि॒ध्य॒ति॑
पा॒पी॒या॒न् भ॒व॒ति॒ य॒दि॒ ना॒व॒वि॒ध्य॒ति॑ स॒दृङ् य ए॒वं वि॒द्वा॒ं॒स॒स्त्र॑यस्त्रि॒ंश॑द॒हमा॑सते वि॒ पा॒प्म॒ना भ्रा॑तृ॒व्ये॒णाऽऽ* वर्त॑न्ते ऽह॒र्भा॒जो॒ वा ए॒ता दे॒वा
अ॒ग्र आ॑ऽह॒र – [ ] 18

7.4.5.1 - Padam

द्वे॑ इति॑ । वा॒व । दे॒व॒स॒त्रे॑ इति॑ दे॒व – स॒त्रे । द्वा॒द॒शा॒ह इति॑
द्वा॒द॒श-अ॒हः । च । ए॒व । त्र॒य॒स्त्रि॒ंश॒द॒ह इति॑ त्र॒य॒स्त्रि॒ंश॒त्-अ॒हः ।
च । ये । ए॒वम् । वि॒द्वा॒ँसः । त्र॒य॒स्त्रि॒ंश॒द॒हमि॑ति त्र॒य॒स्त्रि॒ंश॒त्-
अ॒हम् । आ॒स॒ते । सा॒क्षा॒दि॒ति स – आ॒क्षा॒त् । ए॒व । दे॒वताः॑ ।
अ॒भ्या॒रो॒ह॒न्तीत्य॑भि – आ॒रो॒ह॒न्ति । यथा॑ । ख॒लु । वै । श्रे॒या॒न् ।
अ॒भ्या॒रूढ इत्य॑भि – आ॒रूढः । का॒म॒य॒ते । तथा॑ । क॒रो॒ति । य॒दि ।
अ॒व॒वि॒ध्य॒तीत्य॑व – वि॒ध्य॒ति । पा॒पी॒या॒न् । भ॒व॒ति । य॒दि । न ।
अ॒व॒वि॒ध्य॒तीत्य॑व – वि॒ध्य॒ति । स॒दृ॒ङ्ङि॒ति स – दृ॒ङ् । ये । ए॒वम् ।
वि॒द्वा॒ँसः । त्र॒य॒स्त्रि॒ंश॒द॒हमि॑ति त्र॒य॒स्त्रि॒ंश॒त् – अ॒हम् । आ॒स॒ते ।
वी॒ति । पा॒प्म॒ना । भ्रा॒तृ॒व्ये॒ण । ए॒ति । वर्त॑न्ते । अ॒ह॒र्भा॒ज इत्य॑हः-
भा॒जः । वै । ए॒ताः । दे॒वाः । अ॒ग्रे । ए॒ति । अ॒ह॒र॒न् । 18 (50)

7.4.5.2

-त॒ह॒रे॒को ऽभ॑ज॒ता-ह॒रे॒क॒स्ता॒भिर्वै॑ते प्र॒बा॒हु॒गा॒र्ध्नु॒वन् य ए॒वं
वि॒द्वा॒ँस॒स्त्रय॑स्त्रि॒ंश॒द॒हमा॑स॒ते सर्व॑ ए॒व प्र॒बा॒हु॒गृ॒ध्नु॒वन्ति॑ सर्वे॑

ग्राम॑णीयं प्राप्नु॑वन्ति पञ्चा॑हा भव॑न्ति पञ्च॑ वा ऋ॒तवः॑ सँव॑त्सर
ऋ॒तुष्वे॒व सँव॑त्सरे॒ प्रति॑ तिष्ठ॑न्त्यथो॒ पञ्चा॑क्षरा॒ पङ्क्तिः॑ पाङ्क्तो॑ य॒ज्ञो
य॒ज्ञमे॒वाव रु॑न्धते॒ त्री॒ण्या॑श्चि॒नानि॑ भव॑न्ति त्रय॑ इ॒मे लो॒का ए- [ ] 19

7.4.5.2 - Padam

अ॒हः । ए॒कः । अ॒भज॑त । अ॒हः । ए॒कः । ता॒भिः । वै । ते ।
प्र॒बाहु॑गि॒ति प्र - बा॑हुक् । आ॒ध्नु॒वन् । ये । ए॒वम् । वि॒द्वाँ॒सः ।
त्रय॑स्त्रि॒ंश॒द॒हमि॑ति॒ त्रय॑स्त्रि॒ंश॒त् - अ॒हम् । आ॒स॒ते । स॒र्वे । ए॒व ।
प्र॒बाहु॑गि॒ति प्र - बा॑हुक् । ऋ॒ध्नु॒वन्ति । स॒र्वे । ग्राम॑णी॒यमि॑ति॒ ग्राम॑-
नी॒यम् । प्रे॒ति । आ॒प्नु॒वन्ति । पञ्चा॑हा इति॑ पञ्च॑-अ॒हाः । भव॑न्ति ।
पञ्च॑ । वै । ऋ॒तवः॑ । सँव॑त्सर इति॑ सं - व॒त्सरः॑ । ऋ॒तुषु॑ । ए॒व ।
सँव॑त्सर इति॑ सं-व॒त्सरे॑ । प्र॒तीति॑ । तिष्ठ॑न्ति । अथो॑ इति॑ ।
पञ्चा॑क्ष॒रेति॑ पञ्च॑-अ॒क्षरा॑ । पङ्क्तिः॑ । पाङ्क्तः॑ । य॒ज्ञः । य॒ज्ञम् । ए॒व ।
अ॒वेति॑ । रु॑न्धते॒ । त्री॒णि । आ॒श्चि॒नानि॑ । भव॑न्ति । त्रयः॑ । इ॒मे ।
लो॒काः । ए॒षु । 19 (50)

7.4.5.3

ए॒व लो॒केषु॑ प्र॒ति ति॒ष्ठन्त्यथो॑ त्री॒णि वै य॒ज्ञस्ये॑न्द्रि॒याणि॑ ता॒न्येवा॑व
रु॒न्धते॑ वि॒श्वजिद्-॑भ॒वत्य॒न्नाद्य॑स्या वरु॒ध्यै स॒र्वपृ॑ष्ठो भ॒वति॑
स॒र्वस्या॑भि॒जित्यै॑ वा॒ग्वै द्वा॒दशा॒हो यत् पु॒रस्ता॑द् द्वा॒दशा॒ह-मु॒पेयु॑र॒नाप्तां॑
वा॒च-मु॒पेयु॑-रु॒पदा॑सु॒कैषां॑ वा॒क् स्या॑-दु॒परि॑ष्ठाद् द्वा॒दशा॒हमु॒प
य॒न्त्या॒प्तामे॒व वा॒चमु॒प य॒न्ति तस्मा॑-दु॒परि॑ष्ठाद्-वा॒चा व॒दामो॑

ऽवा॒न्तरं॑ – [ ] 20

7.4.5.3 - Padam

ए॒व । लो॒केषु॑ । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठन्ति॑ । अथो॑ इति॑ । त्री॒णि । वै ।
य॒ज्ञस्य॑ । इन्द्रि॒याणि॑ । ता॒नि । ए॒व । अवे॑ति । रु॒न्धते॑ ।
वि॒श्वजि॑दिति॑ वि॒श्व – जि॒त् । भ॒वति॑ । अ॒न्नाद्य॑स्येत्य॒न्न – अ॒द्यस्य॑ ।
अ॒वरु॑ध्या इत्य॒व – रु॒द्ध्यै । स॒र्वपृ॑ष्ठ इति॑ स॒र्व – पृ॑ष्ठः ।
भ॒वति॑ । स॒र्वस्य॑ । अ॒भिजि॑त्या इत्य॒भि – जि॒त्यै । वा॒क् । वै ।
द्वा॒दशा॒ह इति॑ द्वा॒दश – अ॒हः । यत् । पु॒रस्ता॑त् । द्वा॒दशा॒हमि॑ति
द्वा॒दश – अ॒हम् । उ॒पेयु॑रित्यु॒प-इ॒युः । अ॒नाप्ता॑म् । वा॒चम् । उ॒पेति॑ ।

इ॒युः । उ॒प॒दा॒सु॒के॒त्यु॒प – दा॒सु॒का । ए॒षाम् । वाक् । स्यात् ।
उ॒परि॒ष्ठात् । द्वा॒द॒शा॒ह॒मि॒ति॒ द्वा॒द॒श – अ॒हम् । उ॒पे॒ति॒ । य॒न्ति॒ ।
आ॒प्ता॒म् । ए॒व । वा॒चम् । उ॒पे॒ति॒ । य॒न्ति॒ । तस्मा॑त् । उ॒परि॒ष्ठात् ।
वा॒चा । व॒दामः॑ । अ॒वा॒न्त॒र॒मि॒त्य॒व – अ॒न्त॒रम् । 20 (50)

7.4.5.4

वै द॒श॒रा॒त्रेण॑ प्र॒जा॒प॒तिः प्र॒जा अ॒सृ॒ज॒त यद्-द॒श॒रा॒त्रो भ॒व॒ति प्र॒जा
ए॒व तद् य॒ज॒मा॒नाः सृ॒ज॒न्त ए॒ता॒ ह वा उ॒द॒ङ्कः शौ॒ल्बा॒य॒नः
स॒त्र॒स्य॒र्धि॒मु॒वा॒च यद् द॒श॒रा॒त्रो यद् द॒श॒रा॒त्रो भ॒व॒ति स॒त्र॒स्य॒र्ध्या अ॒थो
य॒दे॒व पूर्वे॑ष्व॒हः सु॒ विलो॑म क्रि॒य॒ते तस्यै॒वैषा॑ शान्ति॒र्द्व्य॒नी॒का वा ए॒ता
रा॒त्रयो॑ य॒ज॒मा॒ना वि॒श्व॒जि॒त् स॒हा॒ति॒रा॒त्रेण॑ पूर्वाः षोड॑श स॒हा ( )
ति॒रा॒त्रेणो॑त्तराः षोड॑श य॒ एवं वि॒द्वा॒स॒स्त्रय॑स्त्रि॒ंश॒द॒ह॒मा॒स॒त ए॒षां
द्व्य॒नी॒का प्र॒जा जा॑यते ऽति॒रा॒त्रा॒व॒भि॒तो भ॒व॒तः परि॑गृहीत्यै । 21

7.4.5.4 - Padam

वै । द॒श॒रा॒त्रेणो॑ति द॒श – रा॒त्रेण॑ । प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॒ प्र॒जा – प॒तिः ।
प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । अ॒सृ॒ज॒त । यत् । द॒श॒रा॒त्र इति॑ द॒श – रा॒त्रः ।

भवति । प्रजा इति प्र – जाः । एव । तत् । यजमानाः । सृजन्ते ।
 एताम् । ह । वै । उदङ्कः । शौल्बायनः । सत्रस्य । ऋधिम् ।
 उवाच । यत् । दशरात्र इति दश – रात्रः । यत् । दशरात्र इति
 दश – रात्रः । भवति । सत्रस्य । ऋद्ध्यै । अथो इति । यत् । एव ।
 पूर्वेषु । अहस्स्वित्यहः – सु । विलोमेति वि – लोम । क्रियते ।
 तस्य । एव । एषा । शान्तिः । द्यनीका इति द्वि – अनीकाः । वै ।
 एताः । रात्रयः । यजमानाः । विश्वजिदिति विश्व – जित् । सह ।
 अतिरात्रेणेत्यति – रात्रेण । पूर्वाः । षोडश । सह ( ) ।
 अतिरात्रेणेत्यति – रात्रेण । उत्तरा इत्युत् – तराः । षोडश । ये ।
 एवम् । विद्वाँसः । त्रयस्त्रिंशदहमिति त्रयस्त्रिंशत् – अहम् ।
 आसते । एति । एषाम् । द्यनीकेति द्वि – अनीका ।
 प्रजेति प्र – जा । जायते । अतिरात्रावित्यति – रात्रौ । अभितः ।
 भवतः । परिगृहीत्या इति परि – गृहीत्यै । 21 (67)

(अहर- त्रैष्व - वान्तरं - षोडश सह - सप्तदश च) (A5)

7.4.6.1

आ॒दि॒त्या अ॒काम॑यन्त सु॒वर्गं लो॒कमि॑यामेति ते सु॒वर्गं लो॒कं न
प्रा॒जा॒नन् सु॒वर्गं लो॒कमा॑यन् त ए॒तं ष॑ट्त्रिं॒शद् रा॒त्रम॑पश्यन्
तमा॒ह॒रन् ते॒नाय॑जन्त ततो॒ वै ते सु॒वर्गं लो॒कं प्रा॒जा॒नन् सु॒वर्गं
लो॒कमा॑यन् य ए॒वं वि॒द्वांसः ष॑ट्त्रिं॒शद् रा॒त्रमा॑सते सु॒वर्गमे॒व
लो॒कं प्र॒ जा॒नन्ति सु॒वर्गं लो॒कं य॑न्ति ज्योति॒रति॑रात्रो – [ ] 22

7.4.6.1 - Padam

आ॒दि॒त्याः । अ॒काम॑यन्त । सु॒वर्गमि॑ति सु॒वः – गम् । लो॒कम् ।
इ॒याम् । इति॑ । ते । सु॒वर्गमि॑ति सु॒वः – गम् । लो॒कम् । न ।
प्रेति॑ । अ॒जा॒नन् । न । सु॒वर्गमि॑ति सु॒वः – गम् । लो॒कम् । आ॒यन् ।
ते । ए॒तम् । ष॑ट्त्रिं॒शद् रा॒त्रमि॑ति ष॑ट्त्रिं॒शत् – रा॒त्रम् । अ॒प॒श्यन् ।
तम् । एति॑ । अ॒ह॒रन् । तेन॑ । अ॒य॒जन्त । ततः॑ । वै । ते । सु॒वर्गमि॑ति
सु॒वः – गम् । लो॒कम् । प्रेति॑ । अ॒जा॒नन् । सु॒वर्गमि॑ति सु॒वः – गम् ।
लो॒कम् । आ॒यन् । ये । ए॒वम् । वि॒द्वांसः ।

षट्त्रिंशद्वात्रमिति षट्त्रिंशत् – रात्रम् । आसते । सुवर्गमिति
सुवः – गम् । एव । लोकम् । प्रेति । जानन्ति । सुवर्गमिति
सुवः – गम् । लोकम् । यन्ति । ज्योतिः ।

अतिरात्र इत्यति-रात्रः । 22 (50)

7.4.6.2

भवति ज्योतिरेव पुरस्ताद् दधते सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै षडहा
भवन्ति षड् वा ऋतव ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठन्ति चत्वारो भवन्ति चतस्रो
दिशो दिक्ष्वेव प्रति तिष्ठन्त्यसत्रं वा एतद्-यदच्छन्दोमं यच्छन्दोमा
भवन्ति तेन सत्रं देवता एव पृष्ठैरव रुन्धते पशूञ्छन्दोमैरोजो वै वीर्यं
पृष्ठानि पशवः छन्दोमा ओजस्येव – [ ] 23

7.4.6.2 - Padam

भवति । ज्योतिः । एव । पुरस्तात् । दधते । सुवर्गस्येति
सुवः – गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु – ख्यात्यै ।
षडहा इति षट् – अहाः । भवन्ति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुषु ।
एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । चत्वारः । भवन्ति । चतस्रः । दिशः ।

दि॒क्षु । ए॒व । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठन्ति॑ । अ॒स॒त्रम् । वै । ए॒तत् । यत् ।
अ॒छ॒न्दो॒म॒मित्य॑छ॒न्दः – म॒म् । यत् । छ॒न्दो॒मा इति॑ छ॒न्दः – माः ।
भ॒वन्ति॑ । ते॒न । स॒त्रम् । दे॒वताः॑ । ए॒व । पृ॒ष्ठैः । अ॒वेति॑ । रु॒न्धते॑ ।
प॒शून् । छ॒न्दो॒मैरिति॑ छ॒न्दः – मैः । ओ॒जः । वै । वी॒र्यम्॑ । पृ॒ष्ठानि॑ ।
प॒शवः॑ । छ॒न्दो॒मा इति॑ छ॒न्दः – माः । ओ॒ज॒सि । ए॒व । 23 (50)

7.4.6.3

वी॒र्ये॑ प॒शुषु॑ प्र॒ति ति॒ष्ठन्ति॑ षट्-त्रिं॒शद् रा॒त्रो भ॒वति॑ षट्त्रिं॒शद॑क्षरा
बृ॒हती॑ बा॒र्हताः॑ प॒शवो॑ बृ॒हत्यै॑व प॒शून्व रु॒न्धते॑ बृ॒हती॑ छ॒न्दसा॑
स्वा॒राज्य॑मा॒श्नुता॑-॒श्नुव॑ते स्वा॒राज्यं॑ य॒ एवं॑ वि॒द्वा॒सः षट्त्रिं॒शद्
रा॒त्रमा॑सते सु॒वर्ग॑मे॒व लो॒कं य॑न्त्यति॒रात्रा॑व॒भितो॑ भ॒वतः॑ सु॒वर्ग॑स्य
लो॒कस्य॑ परि॒गृही॑त्यै । 24

7.4.6.3 - Padam

वी॒र्ये॑ । प॒शुषु॑ । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठन्ति॑ । षट्त्रिं॒शद्वा॒त्र इति॑ षट्त्रिं॒शत्-
रा॒त्रः । भ॒वति॑ । षट्त्रिं॒शद॑क्षरेति॑ षट्त्रिं॒शत् – अ॒क्षरा॑ । बृ॒हती॑ ।
बा॒र्हताः॑ । प॒शवः॑ । बृ॒हत्या॑ । ए॒व । प॒शून् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धते॑ ।

बृ॒हती । छ॒न्द॒साम् । स्वा॒राज्य॑मि॒ति स्व – रा॒ज्यम् । आ॒श्नु॒त ।
अ॒श्नु॒व॒ते ॥ स्वा॒राज्य॑मि॒ति स्व – रा॒ज्यम् । ये । ए॒वम् । वि॒द्वाँ॒सः ।
ष॒ट्त्रिं॒शद्वा॒त्रमि॒ति ष॒ट्त्रिं॒शत् – रा॒त्रम् । आ॒स॒ते । सु॒व॒र्गमि॒ति
सु॒वः – ग॒म् । ए॒व । लो॒कम् । य॒न्ति । अ॒ति॒रा॒त्रा॒वि॒त्य॒ति – रा॒त्रौ ।
अ॒भि॒तः । भ॒व॒तः । सु॒व॒र्गस्ये॑ति सु॒वः – ग॒स्य । लो॒कस्य॑ ।
परि॑गृही॒त्या इति॑ परि – गृही॒त्यै । 24 (36)

(अ॒ति॒रा॒त्र – ओ॒ज॒स्ये॒व – ष॒ट्त्रिं॒शच्च॑) (A6)

7.4.7.1

व॒सि॒ष्ठो ह॒तपु॒त्रोऽका॑म॒य॒त वि॒न्दे॒य प्र॒जा॒म॒भि सौ॒दा॒सान् भ॒वे॒यमि॒ति
स ए॒तमे॑क॒स्मा-न्न॑पञ्चा॒श-म॑पश्यत् त॒माऽह॑रत् ते॒ना॒य॒ज॒त ततो॑ वै
सोऽवि॑न्द॒त प्र॒जा॒म॒भि सौ॒दा॒सान् भ॒व॒द्य ए॒वं वि॒द्वाँ॒स ए॒क॒स्मा –
न्न॑पञ्चा॒शमा॑स॒ते वि॒न्द॒न्ते प्र॒जा॒म॒भि भ्रा॑तृ॒व्यान् भ॒व॒न्ति
त्र॒यस्त्रि॑वृ॒तोऽग्नि॑ष्ठो॒मा भ॒व॒न्ति व॒ज्रस्यै॒व मुखं॑ स॒ इ॒य॒न्ति
द॒श पञ्च॑द॒शा भ॒व॒न्ति पञ्च॑द॒शो व॒ज्रो – [ ] 25

7.4.7.1 - Padam

वसिष्ठः । ह॒त॒पु॒त्र इति॑ ह॒त – पु॒त्रः । अ॒काम॑यत । वि॒न्दे॒य ।
प्र॒जामि॑ति प्र-जाम् । अ॒भीति॑ । सौ॒दा॒सान् । भ॒वे॒यम् । इति॑ । सः ।
ए॒तम् । ए॒कस्मा॑न्नपञ्चाश॒मित्ये॑कस्मात् – न॒पञ्चा॑शम् । अ॒पश्य॑त् ।
तम् । ए॒ति । अ॒हर॑त् । ते॒न । अ॒यज॑त । त॒तः । वै । सः । अ॒वि॒न्द॒त ।
प्र॒जामि॑ति प्र-जाम् । अ॒भीति॑ । सौ॒दा॒सान् । अ॒भव॑त् । ये । ए॒वम् ।
वि॒द्वा॒ँसः । ए॒कस्मा॑न्नपञ्चाश॒मित्ये॑कस्मात्-न॒पञ्चा॑शम् । आ॒स॒ते ।
वि॒न्द॒न्ते॑ । प्र॒जामि॑ति प्र – जाम् । अ॒भीति॑ । भ्रा॒तृ॒व्यान् । भ॒व॒न्ति ।
त्र॒यः । त्रि॒वृ॒त इति॑ त्रि – वृ॒तः । अ॒ग्नि॒ष्टो॒मा इत्य॑ग्नि – स्तो॒माः ।
भ॒व॒न्ति । व॒ज्र॒स्य । ए॒व । मु॒खम् । स॒मि॒ति । श्य॑न्ति । द॒श ।
पञ्च॑द॒शा इति॑ पञ्च – द॒शाः । भ॒व॒न्ति ।
पञ्च॑द॒श इति॑ पञ्च – द॒शः । व॒ज्रः । 25 (50)

7.4.7.2

व॒ज्रमे॒व भ्रा॑तृ॒व्येभ्यः॑ प्र॒ हर॑न्ति षोड॒शि॒मद्-द॒शम॑मह-भ॒व॒ति
व॒ज्र ए॒व वी॒र्यं॑ द॒ध॒ति द्वा॑द॒श स॒प्तद॒शा भ॑व॒न्त्य॒न्नाद्य॑स्या व॒रु॒द्ध्य॑

अथो प्रैव तैर्जायन्ते पृष्ठ्यः षडहो भवति षड्वा ऋतवः षट् पृष्ठानि
पृष्ठैरेवर्तूनन्वारोहन्त्यृतृभिः सँवथ्सरं ते सँवथ्सर एव प्रति तिष्ठन्ति
द्वादशैकविंशा भवन्ति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवाऽऽत्मन्- [ ] 26

7.4.7.2 - Padam

वज्रम् । एव । भ्रातृव्येभ्यः । प्रेति । हरन्ति । षोडशिमदिति षोडशि
-मत् । दशमम् । अहः । भवति । वज्रे । एव । वीर्यम् । दधति ।
द्वादश । सप्तदशा इति सप्त - दशाः । भवन्ति । अन्नाद्यस्येत्यन्न-
अद्यस्य । अवरुद्ध्या इत्यव - रुद्ध्यै । अथो इति । प्रेति । एव ।
तैः । जायन्ते । पृष्ठ्यः । षडह इति षट् - अहः । भवति । षट् ।
वै । ऋतवः । षट् । पृष्ठानि । पृष्ठैः । एव । ऋतून् । अन्वारोहन्तीत्यनु
-आरोहन्ति । ऋतुभिरित्यृतु - भिः । सँवथ्सरमिति सं-वथ्सरम् ।
ते । सँवथ्सर इति सं - वथ्सरे । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । द्वादश ।
एकविंशा इत्येक - विंशाः । भवन्ति । प्रतिष्ठित्या इति
प्रति- स्थित्यै । अथो इति । रुचम् । एव । आत्मन् । 26 (50)

7.4.7.3

दध॑ते॒ ब॒हवः॒॑ षोड॑शि॒नो॒ भव॑न्ति॒ विजि॑त्यै॒ षडा॑श्चि॒नानि॒॑ भव॑न्ति॒ षड्॑वा
ऋ॒तव॑ ऋ॒तुष्वे॒व प्र॑ति॒ तिष्ठ॑न्त्यू॒नाति॑रि॒क्ता वा॑ ए॒ता रा॒त्रय॑ ऊ॒नास्तद्-
यदे॑क॒स्यै न॑ पञ्चा॒शद-॑ति॒रिक्ता॑स्तद्-यद्-भू॒यसी॑-र॒ष्टाच॑त्वारि॒ंशत॑
ऊ॒नाच्च॑ खलु॒ वा अ॑ति॒रिक्ता॑च्च॒ प्रजा॑पतिः॒ प्राजा॑यत॒ ये प्र॒जाका॑माः
प॒शुका॑माः॒ स्युस्त॑ ए॒ता आ॑सी॒रन् प्रै॒व जा॑यन्ते॒ प्रज॑या ( )
प॒शुभिर्वै॑रा॒जो वा॑ ए॒ष य॒ज्ञो यदे॑क॒स्मा-॑न्नपञ्चा॒शो य॑ एवं॒ विद्वा॑ँस्
ए॒कस्मा॑-॒न्नपञ्चा॑शमा॒सते॑ वि॒राज॑मे॒व ग॑च्छन्त्यन्ना॒दा भ॑वन्त्यति-
रा॒त्राव॑भि॒तो भ॑वतो॒ऽन्नाद्य॑स्य॒ परि॑गृहीत्यै । 27

7.4.7.3 - Padam

दध॑ते । ब॒हवः॑ । षोड॑शि॒नः । भव॑न्ति । विजि॑त्या इति वि - जि॒त्यै ।
षट् । आ॒श्चि॒नानि॑ । भव॑न्ति । षट् । वै । ऋ॒तवः॑ । ऋ॒तुषु॑ । ए॒व ।
प्र॒तीति॑ । तिष्ठ॑न्ति । ऊ॒नाति॑रि॒क्ता इत्यू॒न - अ॒तिरि॑क्ताः । वै । ए॒ताः ।
रा॒त्रयः॑ । ऊ॒नाः । तत् । यत् । ए॒कस्यै॑ । न । पञ्चा॒शत् ।
अ॒तिरि॑क्ता इत्यति - रि॒क्ताः । तत् । यत् । भू॒यसीः॑ ।

अ॒ष्टाच॑त्वारि॒ंशत॑ इत्य॒ष्टा-च॑त्वारि॒ंशतः॑ । ऊ॒नात् । च । ख॒लु । वै ।
 अति॑रि॒क्तादि॑त्यति-रि॒क्तात् । च । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॑तिः । प्रेति॑ ।
 अजा॑यत । ये । प्र॒जाका॑मा इति॑ प्र॒जा - का॑माः । प॒शुका॑मा इति॑
 प॒शु - का॑माः । स्युः । ते । ए॒ताः । आ॒सीर॑न् । प्रेति॑ । ए॒व ।
 जा॒यन्ते॑ । प्र॒जये॑ति प्र - जया॑ ( ) । प॒शुभि॑रिति॑ प॒शु - भिः॑ ।
 वैरा॑जः । वै । ए॒षः । य॒ज्ञः । यत् । ए॒कस्मा॑न्नपञ्चा॒श इत्ये॑कस्मात्
 -न॒पञ्चा॑शः । ये । ए॒वम् । वि॒द्वाँसः॑ ।
 ए॒कस्मा॑न्नपञ्चा॒शमित्ये॑कस्मात् - न॒पञ्चा॑शम् । आ॒सते॑ ।
 वि॒राज॑मिति॑ वि - राज॑म् । ए॒व । ग॒च्छन्ति॑ । अ॒न्नादा॑ इत्य॒न्न-अ॑दाः ।
 भव॑न्ति । अति॑रा॒न्नावि॑त्यति - रा॒न्त्रौ । अ॒भितः॑ । भव॑तः ।
 अ॒न्नाद्य॑स्येत्य॒न्न - अ॑द्यस्य । परि॑गृही॒त्या इति॑ परि॑-गृही॒त्यै । 27 (72)
 (व॒ज्र - आ॒त्मन् - प्र॒जया॑ - द्वावि॒ंशति॑श्च) (A7)

7.4.8.1

सँव॑थ्स॒राय॑ दी॒क्षिष्य॑माणा॒ एका॑ष्ट॒कायां॑ दी॒क्षे॒रन्ने॒षा वै सँव॑थ्स॒रस्य॑
प॒त्नी य॑दे॒काष्ट॑कै॒तस्यां॑ ँ॒वा ए॒ष ए॒ताम् रा॒त्रिं व॑सति सा॒क्षादे॒व
सँव॑थ्स॒रमा॒रभ्य॑ दी॒क्षन्ते॒ आर्तं॑ ँ॒वा ए॒ते सँव॑थ्स॒रस्या॒भि दी॒क्षन्ते॒
य ए॒काष्ट॑कायां॑ दी॒क्षन्ते॒ ऽन्त॑ना॒माना॒वृतू॑ भ॒वतो॑ व्य॒स्तं ँ॒वा ए॒ते
सँव॑थ्स॒रस्या॒भि दी॒क्षन्ते॒ य ए॒काष्ट॑कायां॑ दी॒क्षन्ते॒ ऽन्त॑ना॒माना॒वृतू॑
भ॒वतः॑ फ॒ल्गु॒नी पूर्ण॑मा॒से दी॒क्षे॒रन् मुखं॑ ँ॒वा ए॒तथ् – [ ] 28

7.4.8.1 - Padam

सँव॑थ्स॒राये॑ति सं – व॒थ्स॒राय॑ । दी॒क्षिष्य॑माणाः ।
एका॑ष्ट॒कायामि॑त्ये॒क – अ॒ष्टका॑याम् । दी॒क्षे॒रन् । ए॒षा । वै ।
सँव॑थ्स॒रस्ये॑ति सं – व॒थ्स॒रस्य॑ । प॒त्नी । यत् ।
एका॑ष्ट॒के॒त्ये॒क – अ॒ष्टका॑ । ए॒तस्या॑म् । वै । ए॒षः । ए॒ताम् । रा॒त्रिम् ।
व॒सति॑ । सा॒क्षादि॑ति स – अ॒क्षात् । ए॒व । सँव॑थ्स॒रमि॑ति
सं – व॒थ्स॒रम् । आ॒रभ्ये॑त्या – र॒भ्य । दी॒क्षन्ते॒ । आ॒र्तम् । वै । ए॒ते ।
सँव॑थ्स॒रस्ये॑ति सं – व॒थ्स॒रस्य॑ । अ॒भीति॑ । दी॒क्षन्ते॒ । ये ।

एकाष्टकायामित्येक – अष्टकायाम् । दीक्षन्ते । अन्तनामानावित्यन्त-
नामानौ । ऋतू इति । भवतः । व्यस्तमिति वि-अस्तम् । वै । एते ।
सँवत्सरस्येति सं – वत्सरस्य । अभीति । दीक्षन्ते । ये ।
एकाष्टकायामित्येक – अष्टकायाम् । दीक्षन्ते । अन्तनामानावित्यन्त-
नामानौ । ऋतू इति । भवतः । फल्गुनीपूर्णमास इति फल्गुनी-
पूर्णमासे । दीक्षेरन् । मुखम् । वै । एतत् । 28 (50)

7.4.8.2

सँवत्सरस्य यत् फल्गुनी पूर्णमासो मुखत एव सँवत्सरमारभ्य
दीक्षन्ते तस्यैकैव निर्या यथ् साम्मेध्ये विषूवान्त् संपद्यते
चित्रापूर्णमासे दीक्षेरन् मुखं वा एतथ् सँवत्सरस्य यच्चित्रापूर्णमासो
मुखत एव सँवत्सरमारभ्य दीक्षन्ते तस्य न का चन निर्या भवति
चतुरहे पुरस्तात् पौर्णमास्यै दीक्षेरन् तेषामेकाष्टकायां क्रयः सं पद्यते
तेनैकाष्टकां न छम्बट् कुर्वन्ति तेषां – [ ] 29

7.4.8.2 - Padam

सँव॑थ्स॒रस्ये॑ति सं – व॒थ्स॒रस्य॑ । यत् । फ॒ल्गु॒नी॒पू॒र्ण॒मा॒स इति॑
फ॒ल्गु॒नी॒पू॒र्ण॒मा॒सः । मु॒ख॒तः । ए॒व । सँव॑थ्स॒रमि॑ति सं – व॒थ्स॒रम् ।
आ॒र॒भ्ये॒त्या – र॒भ्य । दी॒क्ष॒न्ते । तस्य॑ । ए॒का । ए॒व । नि॒र्ये॑ति
निः – या । य॒थ् । सां॒मे॒घ्य इति॑ सां – मे॒घ्ये । वि॒षू॒वा॒नि॒ति
वि॒षु – वा॒न् । संप॑द्य॒त इति॑ सं – प॑द्यते । चि॒त्रा॒पू॒र्ण॒मा॒स इति॑
चि॒त्रा – पू॒र्ण॒मा॒से । दी॒क्षे॒रन् । मु॒ख॒म् । वै । ए॒तत् । सँव॑थ्स॒रस्ये॑ति
सं – व॒थ्स॒रस्य॑ । यत् । चि॒त्रा॒पू॒र्ण॒मा॒स इति॑ चि॒त्रा – पू॒र्ण॒मा॒सः ।
मु॒ख॒तः । ए॒व । सँव॑थ्स॒रमि॑ति सं – व॒थ्स॒रम् । आ॒र॒भ्ये॒त्या – र॒भ्य ।
दी॒क्ष॒न्ते । तस्य॑ । न । का । च॒न । नि॒र्ये॑ति निः – या । भ॒व॒ति ।
च॒तु॒र॒ह इति॑ च॒तुः – अ॒हे । पु॒र॒स्ता॒त् । पौ॒र्ण॒मा॒स्या इति॑ पौ॒र्ण॒मा॒स्यै ।
दी॒क्षे॒रन् । तेषा॑म् । ए॒का॒ष्ट॒का॒या॒मि॒त्ये॒क – अ॒ष्ट॒का॒या॒म् । क्र॒यः ।
स॒मि॒ति । प॑द्यते । ते॒न । ए॒का॒ष्ट॒का॒मि॒त्ये॒क – अ॒ष्ट॒का॒म् । न । छ॒म्ब॒ट् ।
कु॒र्व॒न्ति । तेषा॑म् । 29 (50)

7.4.8.3

पूर्वपक्षे सु॒त्या सं प॑द्यते पूर्वपक्षं मा॒सा अ॒भि सं प॑द्यन्ते ते पूर्वपक्ष
उत् तिष्ठन्ति तानु॑त्तिष्ठत ओष॑धयो वनस्प॒तयोऽनु॑त् तिष्ठन्ति तान्
कल्या॑णी की॒र्तिर॒नूत् तिष्ठ॑त्यरा॒थ सु॒रिमे॑ यज॒माना इति॑ तदनु॒ सर्वे
राध॑नुवन्ति । 30

7.4.8.3 - Padam

पूर्वपक्ष इति पूर्व – पक्षे । सु॒त्या । समि॑ति । प॒द्यते॑ । पूर्वपक्षमिति
पूर्व – पक्षम् । मा॒साः । अ॒भि । समि॑ति । प॒द्यन्ते॑ । ते । पूर्वपक्ष
इति पूर्व-पक्षे । उ॒दिति॑ । तिष्ठ॑न्ति । तान् । उ॒त्तिष्ठ॑त इत्युत्-तिष्ठतः ।
ओष॑धयः । वनस्प॒तयः॑ । अनु॑ । उ॒दिति॑ । तिष्ठ॑न्ति । तान् । कल्या॑णी ।
की॒र्तिः । अनु॑ । उ॒दिति॑ । तिष्ठ॑ति । अ॒रा॒थ्सुः॑ । इ॒मे । यज॒मानाः॑ ।
इति॑ । तत् । अ॒न्विति॑ । सर्वे॑ । राध॑नुवन्ति । 30 (34)

(एत – च्छब्दकुर्वन्ति तेषां – चतुस्त्रिंशच्च) (A8)

7.4.9.1

सु॒वर्गं॑ वा॒ ए॒ते लो॒कं य॑न्ति॒ ये स॒त्रमु॑प॒यन्त्य॑भी॒न्धत॑ ए॒व
दी॒क्षाभि॑रा॒त्मान॑ श्र॒पय॑न्त॒ उप॑स॒द्भिर्द्वा॒भ्यां लो॑मा॒व द्य॑न्ति
द्वा॒भ्यां त्वचं॑ द्वा॒भ्याम॑सृ॒द् द्वा॒भ्यां मा॒सं द्वा॒भ्याम॑स्थि॒ द्वा॒भ्यां
म॒ज्जान॑मा॒त्मदक्षि॑णं॒ वै स॒त्रमा॑त्मानमे॒व दक्षि॑णां नी॒त्वा सु॒वर्गं॑
लो॒कं य॑न्ति॒ शि॒खाम॑नु॒ प्र व॑पन्त॒ ऋ॒द्ध्य॒ अथो॑ र॒घीया॑सः सु॒वर्गं॑
लो॒कम॑यामेति ( ) । 31

7.4.9.1 - Padam

सु॒वर्गमि॑ति सु॒वः – गम् । वै । ए॒ते । लो॒कम् । य॑न्ति । ये । स॒त्रम् ।
उ॒प॒य॒न्तीत्यु॑प – यन्ति । अ॒भी॒ति । इ॒न्धते॑ । ए॒व । दी॒क्षाभिः॑ ।
आ॒त्मान॑म् । श्र॒प॒य॒न्ते । उ॒प॒स॒द्भिरि॑त्यु॒प॒सत् – भिः । द्वा॒भ्याम् ।
लो॒म । अ॒वे॒ति । द्य॑न्ति । द्वा॒भ्याम् । त्वच॑म् । द्वा॒भ्याम् । अ॒सृत् ।
द्वा॒भ्याम् । मा॒सम् । द्वा॒भ्याम् । अ॒स्थि । द्वा॒भ्याम् । म॒ज्जान॑म् ।
आ॒त्म॒दक्षि॑णमि॒त्यात्म॑ – दक्षि॑णम् । वै । स॒त्रम् । आ॒त्मान॑म् । ए॒व ।
दक्षि॑णाम् । नी॒त्वा । सु॒वर्गमि॑ति सु॒वः – गम् । लो॒कम् । य॑न्ति ।

शि॒खाम् । अनु॑ । प्रेति॑ । व॒प॒न्ते॑ । ऋ॒द्ध्यै॑ । अथो॑ इति॑ ।

र॒घीया॑ऽसः । सु॒व॒र्गमि॑ति सुवः – गम् । लो॒कम् । अ॒याम् ।

इति॑ ( ) । 31 (50) (सु॒व॒र्ग – पञ्चा॑शत्) (A9)

7.4.10.1

ब्र॒ह्म॒वादि॑नो वदन्त्यतिरात्रः परमो यज्ञक्रतूनां कस्मात् तं प्रथममुप
यन्तीत्येतद्वा अ॒ग्नि॒ष्टोमं॑ प्रथममुप यन्त्यथोक्थ्यमथ षोड॒शि॒न –
मथातिरात्र-मनुपूर्वमेवैतद्-यज्ञक्रतूनुपेत्य तानालभ्य परिगृह्य
सोममेवैतत् पिबन्त आसते ज्योति॒ष्टोमं॑ प्रथममुप यन्ति ज्योति॒ष्टोमो॑
वै स्तो॒मानां॑ मुखं मुखत एव स्तो॒मान् प्र यु॑ज्जते ते – [ ] 32

7.4.10.1 - Padam

ब्र॒ह्म॒वादि॑न इति॑ ब्रह्म – वादि॑नः । वद॑न्ति । अतिरात्र इत्यति-रात्रः ।
पर॑मः । य॒ज्ञ॒क्र॒तूना॑मिति॑ यज्ञ-क्र॒तूना॑म् । कस्मा॑त् । तम् । प्र॒थ॒मम् ।
उ॒पेति॑ । यन्ति॑ । इति॑ । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नि॒ष्टोम॑मित्यग्नि – स्तो॒मम् ।
प्र॒थ॒मम् । उ॒पेति॑ । यन्ति॑ । अथ॑ । उ॒क्थ्य॑म् । अथ॑ । षोड॒शि॒नम् ।
अथ॑ । अ॒ति॒रा॒त्रमि॑त्यति – रा॒त्रम् । अ॒नु॒पूर्व॑मित्यनु – पूर्॒वम् । ए॒व ।

ए॒तत् । य॒ज्ञ॒क्र॒तू॒नि॒ति॒ य॒ज्ञ॒ – क्र॒तून् । उ॒पे॒त्ये॒त्यु॒प॒ – इ॒त्य॒ । ता॒न् ।
आ॒ल॒भ्ये॒त्या॒ – ल॒भ्य॒ । परि॒गृ॒ह्ये॒ति॒ परि॒ – गृ॒ह्य॒ । सो॒मम् । ए॒व ।
ए॒तत् । पि॒ब॒न्तः॒ । आ॒स॒ते॒ । ज्यो॒ति॒ष्ठो॒म॒मि॒ति॒ ज्यो॒तिः॒ – स्तो॒मम् ।
प्र॒थ॒मम् । उ॒पे॒ति॒ । य॒न्ति॒ । ज्यो॒ति॒ष्ठो॒म॒ इति॒ ज्यो॒तिः॒ – स्तो॒मः॒ । वै ।
स्तो॒मा॒नाम् । मु॒खम् । मु॒ख॒तः॒ । ए॒व । स्तो॒मा॒न् । प्रे॒ति॒ । यु॒ञ्ज॒ते॒ ।

ते । 32 (50)

7.4.10.2

स॒ञ्स्तु॒ता॒ वि॒रा॒ज॒म॒भि॒ सं॒ प॒द्य॒न्ते॒ द्वे॒ च॒र्चा॒व॒ति॒ रि॒च्ये॒ते॒ एक॒या॒
गौ॒र॒ति॒रि॒क्त॒ एक॒या॒ऽऽयु॒रू॒नः॒ सु॒व॒र्गो॒ वै लो॒को॒ ज्यो॒ति॒रू॒र्ग॒-वि॒राट्-
थ्सु॒व॒र्ग॒मे॒व ते॒न लो॒कं य॑न्ति॒ रथ॒न्तरं॒ दि॒वा भ॑वति॒ रथ॒न्तरं॒
न॒क्त॒मि॒त्याहु॒-ब्र॑ह्म॒वा॒दि॒नः॒ के॒न तद॑जा॒मी॒ति॒ सौ॒भ॒रं तृ॒ती॒य॒स॒व॒ने
ब्र॑ह्म॒सा॒मं बृ॒हत् तन्म॑ध्य॒तो द॑धति॒ वि॒धृ॒त्यै ते॒ना॒जा॒मि॒ । 33

7.4.10.2 - Padam

स॒ञ्स्तु॒ता॒ इति॒ सं॒ – स्तु॒ताः॒ । वि॒रा॒ज॒मि॒ति॒ वि॒ – रा॒जम् । अ॒भि॒ ।
स॒मि॒ति॒ । प॒द्य॒न्ते॒ । द्वे॒ इति॒ । च॒ । ऋ॒चौ॒ । अ॒ती॒ति॒ । रि॒च्ये॒ते॒ इति॒ ।

ए॒क॒या । गौः । अति॑रि॒क्त इत्य॑ति – रि॒क्तः । ए॒क॒या । आ॒युः । ऊ॒नः ।
सु॒व॒र्ग इति॑ सु॒वः – गः । वै । लो॒कः । ज्योतिः॑ । ऊ॒र्क् । वि॒राडिति॑
वि – राट् । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः-गम् । ए॒व । ते॒न । लो॒कम् । य॒न्ति ।
रथ॑न्त॒रमि॑ति रथं – त॒रम् । दि॒वा । भ॒वति॑ । रथ॑न्त॒रमि॑ति रथं-त॒रम् ।
न॒क्तम् । इति॑ । आ॒हुः । ब्र॒ह्म॒वादि॑न इति॑ ब्र॒ह्म-वा॑दिनः । के॒न । तत् ।
अजा॑मि । इति॑ । सौ॒भ॒रम् । तृ॒ती॒य॒स॒व॒न इति॑ तृ॒ती॒य – स॒व॒ने ।
ब्र॒ह्म॒सा॒ममि॑ति ब्र॒ह्म – सा॒मम् । बृ॒हत् । तन् । म॒ध्य॒तः ।
द॒धति॑ । वि॒धृ॒त्या इति॑ वि – धृ॒त्यै । ते॒न । अजा॑मि । 33 (49)

(त – ए॒का॒त्र पञ्चा॑शच्च) (A10)

7.4.11.1

ज्योति॑ष्टो॒मं प्र॒थ॒म॒मु॒प॒ य॒न्त्य॒स्मि॒न्ने॒व ते॒न लो॒के प्र॒ति ति॒ष्ठन्ति॑ गो॒ष्टो॒मं
द्वि॒ती॒य॒मु॒प॒ य॒न्त्य॒न्त॒रि॒क्ष ए॒व ते॒न प्र॒ति ति॒ष्ठन्त्या॑यु॒ष्टो॒मं तृ॒ती॒य॒मु॒प॒
य॒न्त्य॒मु॒ष्मि॒न्ने॒व ते॒न लो॒के प्र॒ति ति॒ष्ठन्ती॑यं वा॒व ज्योति॑रन्त॒रि॒क्षं
गौ॒र॒सा॒वा॒यु-र्य॒दे॒ता॒न्थ्-स्तो॒मा-नु॒प॒य॒न्त्ये॒ष्वे॒व त॒ल्लो॒केषु॑ स॒न्नि॒ष्टः प्र॒ति

तिष्ठन्तो॑ यन्ति॑ ते स॒स्तुता॑ वि॒राज॑ – [ ] 34

7.4.11.1 - Padam

ज्योति॑ष्ठोममि॒ति ज्योतिः॑ – स्तोम॑म् । प्रथ॑मम् । उपेति॑ । यन्ति॑ ।
अस्मिन् । ए॒व । तेन॑ । लो॒के । प्रतीति॑ । तिष्ठन्ति॑ । गोष्ठो॑ममि॒ति
गो – स्तोम॑म् । द्वितीय॑म् । उपेति॑ । यन्ति॑ । अन्तरि॑क्षे । ए॒व । तेन॑ ।
प्रतीति॑ । तिष्ठन्ति॑ । आयु॑ष्ठोममित्यायुः – स्तोम॑म् । तृतीय॑म् । उपेति॑ ।
यन्ति॑ । अमुष्मिन् । ए॒व । तेन॑ । लो॒के । प्रतीति॑ । तिष्ठन्ति॑ । इय॑म् ।
वा॒व । ज्योतिः॑ । अन्तरि॑क्षम् । गौः । असौ॑ । आयुः॑ । यत् । ए॒तान् ।
स्तोमा॑न् । उप॒यन्तीत्यु॑प – यन्ति॑ । ए॒षु । ए॒व । तत् । लो॒केषु॑ ।
स॒न्नि॒धेः । प्र॒ति॒तिष्ठ॑न्त इति॑ प्र॒ति – तिष्ठ॑न्तः । यन्ति॑ । ते ।
स॒स्तुता॑ इति॑ सं – स्तुताः॑ । वि॒राज॑मि॒ति वि – राज॑म् । 34 (50)

7.4.11.2

–म॒भि संप॑द्यन्ते द्वे चर्चा॑वति॑ रिच्येते॑ एक॑या गौरति॑रिक्त॑ एक॑याऽऽयु॑रूनः॑
सु॒वर्गो॑ वै लो॒को ज्योति॑रूर्ग–वि॒राडूर्ज॑–मे॒वाव॑ रुन्धते॑ ते न क्षु॒धा
ऽऽर्ति॑मा॒र्च्छन्त्यक्षो॑धुका भवन्ति॑ क्षु॒त् सं॑बाधा॑ इ॒व हि स॒न्नि॒धौ

अ॒ग्नि॒ष्टो॒मा॒व॒भि॒तः॑ प्र॒धी॒ ता॒वु॒क्थ्या॑ म॒ध्ये न॒भ्यं॒ तत् तदे॒तत् परि॒यद्-
दे॒वच॒क्रं॑ यदे॒तेन॑ – [ ] 35

7.4.11.2 - Padam

अ॒भि । स॒मि॒ति॑ । प॒द्य॒न्ते॑ । द्वे॒ इति॑ । च । ऋ॒चौ॑ । अ॒ती॒ति॑ । रि॒च्ये॒ते
इति॑ । ए॒क॒या । गौः॑ । अ॒ति॒रि॒क्त॒ इत्य॑ति – रि॒क्तः॑ । ए॒क॒या । आ॒युः॑ ।
ऊ॒नः । सु॒वर्ग॑ इति॑ सु॒वः – गः॑ । वै । लो॒कः॑ । ज्यो॒तिः॑ । ऊ॒र्क् ।
वि॒रा॒डि॒ति॑ वि – राट् । ऊ॒र्ज॑म् । ए॒व । अ॒वे॒ति॑ । रु॒न्ध॒ते॑ । ते॒ । न ।
क्षु॒धा । आ॒र्ति॑म् । ए॒ति॑ । ऋ॒च्छ॒न्ति॑ । अ॒क्षो॑धु॒काः॑ । भ॒व॒न्ति॑ ।
क्षु॒थ्स॒म्बा॒धा॒ इति॑ क्षुत् – स॒म्बा॒धाः॑ । इ॒व । हि॒ । स॒न्नि॒धेः॑ ।
अ॒ग्नि॒ष्टो॒मा॒वि॒त्य॒ग्नि॑ – स्तो॒मौ । अ॒भि॒तः॑ । प्र॒धी॒ इति॑ प्र – धी॒ । तौ ।
उ॒क्थ्याः॑ । म॒ध्ये॑ । न॒भ्य॑म् । तत् । तत् । ए॒तत् । परि॒यदि॑ति
परि – यत् । दे॒वच॒क्र॒मि॒ति॑ दे॒व – च॒क्र॑म् । यत् । ए॒तेन॑ । 35 (50)

7.4.11.3

षड॒हेन॑ य॒न्ति॑ दे॒वच॒क्र॒मे॒व स॒मा॒रो॒ह॒न्त्य॑रि॒ष्ट्यै॑ ते स्व॒स्ति॑ स॒म॒श्नु॒वते॑
षड॒हेन॑ य॒न्ति॑ षड्वा॒ ऋ॒त॒व॑ ऋ॒तु॒ष्वे॒व प्र॒ति ति॒ष्ठ॒न्त्यु॒भय॑तो॒ ज्यो॒ति॒षा॑

यन्त्यु॒भय॑त॒ ए॒व सु॒वर्गे लो॒के प्र॒ति॒ति॒ष्ठन्तो॑ यन्ति॒ द्वौ ष॒डहौ॑ भ॒वत॒स्तानि॑
द्वा॒द॒शा॒हा॒नि सं प॒द्यन्ते॑ द्वा॒द॒शो वै पु॒रुषो॑ द्वे स॒क्थ्यौ॑ द्वौ बा॒हू आ॒त्मा
च शि॒रश्च॑ च॒त्वार्य॑ङ्गानि॒ स्तनौ॑ द्वा॒द॒शौ – [ ] 36

7.4.11.3 - Padam

ष॒डहे॑नेति॒ षट् – अ॒हेन॑ । यन्ति॑ । दे॒वच॑क्रमि॒ति दे॒व-च॑क्रम् । ए॒व ।
स॒मा॒रो॒हन्तीति॑ सं – आ॒रो॒हन्ति॑ । अ॒रि॒ष्ट्यै । ते । स्व॒स्ति । स॒मि॒ति ।
अ॒श्नु॒वते॑ । ष॒डहे॑नेति॒ षट् – अ॒हेन॑ । यन्ति॑ । षट् । वै । ऋ॒तवः॑ ।
ऋ॒तुषु॑ । ए॒व । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठन्ति॑ । उ॒भय॑तो॒ज्योति॑षेत्यु॒भय॑तः-
ज्यो॒तिषा॑ । यन्ति॑ । उ॒भय॑तः । ए॒व । सु॒वर्ग॑ इति॒ सुवः॑ – गे । लो॒के ।
प्र॒ति॒ति॒ष्ठन्त॑ इति॒ प्र॒ति-ति॑ष्ठन्तः । यन्ति॑ । द्वौ । ष॒डहा॑विति॒ षट्-अ॒हौ ।
भ॒वतः॑ । तानि॑ । द्वा॒द॒श । अ॒हा॒नि । स॒मि॒ति । प॒द्यन्ते॑ । द्वा॒द॒शः । वै ।
पु॒रुषः॑ । द्वे इति॑ । स॒क्थ्यौ॑ । द्वौ । बा॒हू इति॑ । आ॒त्मा । च । शि॒रः ।
च । च॒त्वारि॑ । अ॒ङ्गानि॑ । स्तनौ॑ । द्वा॒द॒शौ । 36 (50)

7.4.11.4

तत् पुरुषमनु पर्यावर्तन्ते त्रयः षडहा भवन्ति तान्यष्टादशाहानि
सं पद्यन्ते नवान्यानि नवान्यानि नव वै पुरुषे प्राणास्तत् प्राणाननु
पर्यावर्तन्ते चत्वारः षडहा भवन्ति तानि चतुर्विंशतिरहानि सं पद्यन्ते
चतुर्विंशतिरर्धमासाः सँवत्सरस्तथ् सँवत्सरमनु पर्यावर्तन्ते
ऽप्रतिष्ठितः सँवत्सर इति खलु वा आहुर्वर्षीयान् प्रतिष्ठाया
इत्येतावद्वै ( ) सँवत्सरस्य ब्राह्मणं यावन्मासो मासिमास्येव
प्रतिष्ठन्तो यन्ति । 37

7.4.11.4 - Padam

तत् । पुरुषम् । अन्विति । पर्यावर्तन्त इति परि – आवर्तन्ते । त्रयः ।
षडहा इति षट् – अहाः । भवन्ति । तानि । अष्टादशेत्यष्टा – दश ।
अहानि । समिति । पद्यन्ते । नव । अन्यानि । नव । अन्यानि । नव ।
वै । पुरुषे । प्राणा इति प्र – अनाः । तत् । प्राणानिति प्र-अनान् ।
अन्विति । पर्यावर्तन्त इति परि – आवर्तन्ते । चत्वारः । षडहा इति
षट्-अहाः । भवन्ति । तानि । चतुर्विंशतिरिति चतुः-विंशतिः ।

अ॒हा॒नि । स॒मि॒ति॒ । प॒द्य॒न्ते॒ । च॒तुर्विं॒शति॑रिति॒ चतुः॑ – वि॒ंश॒तिः॑ ।
 अ॒र्ध॒मा॒सा इत्य॑र्ध – मा॒साः । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं – व॒थ्स॒रः । तत् ।
 सँ॒व॒थ्स॒रमि॒ति सं – व॒थ्स॒रम् । अ॒न्वि॒ति॒ । प॒र्या॒व॒र्त॒न्त इति॑
 प॒रि – आ॒व॒र्त॒न्ते॒ । अ॒प्र॒ति॒ष्ठि॒त इत्य॑प्र॒ति – स्ति॒तः । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑
 सं – व॒थ्स॒रः । इति॑ । ख॒लु । वै । आ॒हुः । व॒र्षी॒यान् । प्र॒ति॒ष्ठा॒या
 इति॑ प्र॒ति – स्था॒याः॑ । इति॑ । ए॒ता॒वत् । वै ( ) । सँ॒व॒थ्स॒रस्ये॑ति
 सं – व॒थ्स॒रस्य॑ । ब्रा॒ह्म॒णम् । या॒वत् । मा॒सः । मा॒सि॒मा॒सी॒ति मा॒सि
 – मा॒सि । ए॒व । प्र॒ति॒ति॒ष्ठ॒न्त इति॑ प्र॒ति–ति॑ष्ठ॒न्तः । य॒न्ति । 37 (58)

(वि॒राज॑ – मे॒तेन॑ – द्वा॒द॒शा – वे॒ता॒व॒द्वा – अ॒ष्टौ च॑) (A11)

7.4.12.1

मे॒ष॒स्त्वा प॒च॒तै॒र॒व॒तु लो॒हि॒त॒ग्री॒वः छा॒गैः॑ श॒ल्म॒लि॒र्व॒द्ध्य॑ प॒र्णो ब्र॒ह्म॒णा
 प्ल॒क्षो मे॒धेन॑ न्य॒ग्रो॒धश्च॑म॒सैरु॑दु॒म्बर॑ ऊ॒र्जा गा॒य॒त्री छ॒न्दो॒भि॒स्त्रि॒वृ॒थ्
 स्तो॒मै॒र॒व॒न्तीः स्था॒व॒न्ती॒स्त्वाऽव॑न्तु प्रि॒यं त्वा प्रि॒याणां॑ व॒र्षि॒ष्ठ॒मा॒प्या॒नां
 नि॒धी॒नां त्वा नि॒धि॒प॒ति॒र्ह॒वाम॑हे व॒सो म॑म । 38

7.4.12.1 - Padam

मेषः । त्वा । पचतैः । अवतु । लोहितग्रीव इति लोहित – ग्रीवः ।
छागैः । शल्मलिः । वृद्ध्या । पर्णः । ब्रह्मणा । प्लक्षः । मेधेन ।
न्यग्रोधः । चमसैः । उदुम्बरः । ऊर्जा । गायत्री । छन्दोभिरिति
छन्दः – भिः । त्रिवृदिति त्रि – वृत् । स्तोमैः । अवन्तीः । स्थ ।
अवन्तीः । त्वा । अवन्तु । प्रियम् । त्वा । प्रियाणाम् । वर्षिष्ठम् ।
आप्यानाम् । निधीनामिति नि – धीनाम् । त्वा । निधिपतिमिति
निधि – पतिम् । हवामहे । वसो इति । मम । 38 (36)

(मेषः – षट् त्रिंशत्) (A12)

7.4.13.1

कूप्याभ्यः स्वाहा कूल्याभ्यः स्वाहा विकर्याभ्यः स्वाहा ऽवत्याभ्यः
स्वाहा खन्याभ्यः स्वाहा हद्याभ्यः स्वाहा सूद्याभ्यः स्वाहा
सरस्याभ्यः स्वाहा वैशन्तीभ्यः स्वाहा पल्वल्याभ्यः स्वाहा
वर्ष्याभ्यः स्वाहा ऽवर्ष्याभ्यः स्वाहा ह्रादुनीभ्यः स्वाहा पृष्वाभ्यः
स्वाहा स्यन्दमानाभ्यः स्वाहा स्थावराभ्यः स्वाहा नादेयीभ्यः स्वाहा

सै॒न्ध॒वी॒भ्यः॑ स्वा॒हा॑ समु॒द्रि॒या॒भ्यः॑ स्वा॒हा॑ सर्वा॒भ्यः॑ स्वा॒हा॑ । 39

7.4.13.1 - Padam

कू॒प्या॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । कू॒ल्या॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । वि॒क॒र्या॒भ्य इति॑
वि – क॒र्या॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । अ॒व॒त्या॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । ख॒न्या॒भ्यः॑ ।
स्वा॒हा॑ । ह॒द्या॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । सू॒द्या॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । सर॒स्या॒भ्यः॑ ।
स्वा॒हा॑ । वै॒श॒न्ती॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । प॒ल्व॒ल्या॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ ।
व॒र्ष्या॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । अ॒व॒र्ष्या॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । हा॒दु॒नी॒भ्य इति॑
हा॒दु॒नि – भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । पृ॒ष्वा॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । स्य॒न्द॒मा॒ना॒भ्यः॑ ।
स्वा॒हा॑ । स्था॒व॒रा॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । ना॒दे॒यी॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । सै॒न्ध॒वी॒भ्यः॑ ।
स्वा॒हा॑ । समु॒द्रि॒या॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । सर्वा॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । 39 (40)

॥
(कू॒प्या॒भ्य – श्र॒त्वा॒रि॒शत्) (A13)

7.4.14.1

अ॒द्भ्यः॑ स्वा॒हा॑ व॒ह॒न्ती॒भ्यः॑ स्वा॒हा॑ प॒रि॒व॒ह॒न्ती॒भ्यः॑ स्वा॒हा॑ स॒म॒न्तं
व॒ह॒न्ती॒भ्यः॑ स्वा॒हा॑ शी॒घ्रं व॒ह॒न्ती॒भ्यः॑ स्वा॒हा॑ शी॒भं व॒ह॒न्ती॒भ्यः॑
स्वा॒हो॒ग्रं व॒ह॒न्ती॒भ्यः॑ स्वा॒हा॑ भी॒मं व॒ह॒न्ती॒भ्यः॑ स्वा॒हा॑ऽम्भो॒भ्यः॑ स्वा॒हा॑

नभो॑भ्यः॑ स्वाहा॑ महो॑भ्यः॑ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑ । 40

7.4.14.1 - Padam

अ॒द्भ्य॑ इ॒त्यत् – भ्यः॑ । स्वाहा॑ । वह॑न्तीभ्यः । स्वाहा॑ ।
परि॑वह॑न्तीभ्य इति॑ परि – वह॑न्तीभ्यः । स्वाहा॑ । सम॑न्तमि॒ति
सं-अ॑न्तम् । वह॑न्तीभ्यः । स्वाहा॑ । शी॒घ्रम् । वह॑न्तीभ्यः । स्वाहा॑ ।
शी॒भम् । वह॑न्तीभ्यः । स्वाहा॑ । उ॒ग्रम् । वह॑न्तीभ्यः । स्वाहा॑ ।
भी॒मम् । वह॑न्तीभ्यः । स्वाहा॑ । अ॒म्भो॑भ्य इ॒त्यम्भः-भ्यः॑ । स्वाहा॑ ।
नभो॑भ्य इति॑ नभः॑ – भ्यः॑ । स्वाहा॑ । महो॑भ्य इति॑ महः॑ – भ्यः॑ ।
स्वाहा॑ । सर्व॑स्मै । स्वाहा॑ । 40 (29)

(अ॒द्भ्य – ए॒कान्न॑ त्रि॒ंशत्) (A14)

7.4.15.1

यो अ॒र्वन्तं॑ जिघा॑सति॒ तम॑भ्यमीति॒ वरु॑णः । प॒रो म॑र्तः प॒रः श्वा॑ ।
अ॒हं च॒ त्वं च॑ वृ॒त्रह॑न्त्सं ब॒भूव॑ स॒निभ्य॑ आ ।
अ॒राती॑वा चि॒दद्रि॑वोऽनु॒ नौ शू॑र म॑स॒तै भ॒द्रा इ॒न्द्रस्य॑ रा॒तयः॑ ।
अ॒भि क्र॑त्वेन्द्र॒ भूर॑ध ज॒मन्न॑ ते वि॒व्यड्म॑हि॒मान् र॒जासि॑ ।

स्वे॒ना॒ हि॒ वृ॒त्र॑ꣳ श॒व॒सा॒ ज॒घ॒न्थ॒ न॒ श॒त्रु॒रन्तं॑ वि॒वि॒दद् ( ) यु॒धा ते॑ ॥ 41

7.4.15.1 - Padam

यः । अ॒र्व॒न्त॒म् । जि॒घाꣳस॒ति॒ । त॒म् । अ॒भी॒ति॒ । अ॒मी॒ति॒ । व॒रु॒णः॑ ।

प॒रः॑ । म॒र्तः॑ । प॒रः॑ । श्वा॑ । अ॒ह॒म् । च॒ । त्व॒म् । च॒ । वृ॒त्र॒ह॒न्नि॒ति॑

वृ॒त्र – ह॒न् । स॒मि॒ति॑ । ब॒भू॒व । स॒नि॒भ्य॒ इति॑ स॒नि – भ्यः॑ । आ॒ ।

अ॒रा॒ती॒वा । चि॒त् । अ॒द्रि॒व॒ इत्य॑द्रि – वः॑ । अ॒न्वि॒ति॑ । नौ॑ । शू॒र ।

मꣳस॒तै॑ । भ॒द्राः॑ । इ॒न्द्र॒स्य॑ । रा॒तयः॑ । अ॒भी॒ति॑ । क॒त्वा॑ । इ॒न्द्र॒ ।

भूः॑ । अ॒ध । ज॒म॒न् । न॒ । ते॒ । वि॒व्यक्॑ । म॒हि॒मा॒न॒म् । र॒जाꣳसि॑ ।

स्वे॒न॑ । हि॒ । वृ॒त्र॒म् । श॒व॒सा॒ । ज॒घ॒न्थ॒ । न॒ । श॒त्रुः॑ । अ॒न्त॒म् ।

वि॒वि॒दद् ( ) । यु॒धा । ते॒ । 41 (52) (वि॒वि॒दद् – द्वे च॑) (A15)

7.4.16.1

न॒मो॑ रा॒ज्ञे॒ नमो॑ व॒रु॒णाय॑ न॒मोऽश्वा॑य॒ नमः॑ प्र॒जाप॑तये॒ नमोऽधि॑पतये॒

ऽधि॑पतिरस्यधिपतिं॒ मा कु॑र्वधिपतिरहं॒ प्र॒जा॒नां॑ भू॒यासं॑ मां धे॒हि म॒यि॑

धे॒ह्यु॒पाकृ॑ताय॒ स्वाहा॑ ऽऽल॒ब्धाय॑ स्वाहा॒ हु॒ताय॑ स्वाहा॒ ॥ 42

7.4.16.1 - Padam

नमः॑ । राज्ञे॑ ॥ नमः॑ । वरुणाय॑ । नमः॑ । अश्वाय॑ । नमः॑ । प्रजापतय॑
इति॑ प्रजा – पतये॑ । नमः॑ । अधिपतय॑ इत्यधि॑ – पतये॑ ।
अधिपतिरित्यधि॑ – पतिः॑ । असि॑ । अधिपतिमित्यधि॑ – पतिम् ।
मा । कुरु॑ । अधिपतिरित्यधि॑ – पतिः॑ । अहम् । प्रजानामिति॑
प्र – जानाम्॑ ॥ भूयासम् । माम् । धेहि॑ । मयि॑ । धेहि॑ ।
उपाकृतायेत्युप॑ – आकृताय॑ । स्वाहा॑ । आलब्धायेत्या॑ – लब्धाय॑ ।
स्वाहा॑ ॥ हुताय॑ । स्वाहा॑ ॥ 42 (29)

(नम – एकान्न त्रिंशत्) (A16)

7.4.17.1

मयो॑भूर्वातो॑ अभि॑ वातू॒स्रा ऊर्ज॑स्वती॒रोष॑धीरा रिशन्तां॑ ।
पीव॑स्वती॒र्जीव॑धन्याः पिबन्त्ववसाय॑ पद्वते॑ रुद्र॑ मृड॑ ।
याः स॒रूपा वि॒रूपा ए॒करूपा॑ या॒साम॑ग्निरिष्ट्या॑ नामानि॑ वेद॑ ।
या अ॒ङ्गिर॑सस्तपसे॒ह च॒क्रुस्ता॑भ्यः पर्जन्य॑ महि॑ शर्म॑ यच्छ॑ ।

या दे॒वेषु॑ त॒नुव॑मैर॒यन्त॑ यासां॑ सोमो॑ विश्वा॑ रूपाणि॑ वेद॑ ।

ता अ॒स्मभ्यं॑ पयसा॑ पि॒न्वमा॑नाः प्र॒जाव॑तीरिन्द्र – [ ] 43

7.4.17.1 - Padam

मयो॑भूरिति॑ मयः – भूः । वातः॑ । अभी॑ति । वातु॑ । उ॒स्राः ।

ऊ॒र्जस्व॑तीः । ओष॑धीः । एति॑ । रि॒शन्ता॑म् । पीव॑स्वतीः । जीव॑ध॒न्या

इति॑ जीव – ध॒न्याः । पिब॑न्तु । अ॒वसा॑य । प॒द्वत् इति॑ पत् – व॒त्ते ॥

रु॒द्र । मृ॒ड । याः । स॒रूपा॑ इति॑ स – रू॒पाः । वि॒रूपा॑ इति॑

वि – रू॒पाः । ए॒करू॑पा इत्ये॒क-रू॒पाः । यासा॑म् । अ॒ग्निः । इ॒ष्ट्या ॥

नामा॑नि । वेद॑ । याः । अ॒ङ्गिर॑सः । तप॑सा । इ॒ह । च॒क्रुः । ताभ्यः॑ ।

पर्ज॑न्य । म॒हि । श॒र्म । य॒च्छ । याः । दे॒वेषु॑ । त॒नुव॑म् ।

ऐर॑यन्त । यासा॑म् । सोमः॑ । विश्वा॑ । रूपाणि॑ । वेद॑ । ताः ।

अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म – भ्य॑म् । पयसा॑ । पि॒न्वमा॑नाः । प्र॒जाव॑तीरिति॑

प्र॒जा – व॒तीः । इ॒न्द्र । 43 (50)

7.4.17.2

गोष्ठे॑ रिरीहि॑ ।

प्रजा॑पति॑र्मह्य॑मेता॑ ररा॑णो विश्वै॑र्दे॒वैः॑ पितृ॑भिः सँवि॑दानः ।

शि॒वाः स॒तीरु॑प नो गोष्ठ॑माऽक॒स्तासां॑ वयं॑ प्रजया॑ सँ सदे॑म ।

इ॒ह धृ॑तिः स्वाहे॑ह वि॒धृतिः॑ स्वाहे॑ह रन्तिः॑ स्वाहे॑ह रम॑तिः स्वाहा॑

म॒हीमू॒षु सु॒त्रामा॑णं । 44

7.4.17.2 - Padam

गोष्ठ॑ इति॑ गो – स्थे । रिरीहि॑ । प्रजा॑पति॑रिति॑ प्रजा-पतिः॑ । मह्य॑म् ।

एताः॑ । ररा॑णः । विश्वैः॑ । दे॒वैः । पितृ॑भिरिति॑ पितृ – भिः । सँवि॑दान

इति॑ सं – वि॒दानः । शि॒वाः । स॒तीः । उपे॑ति । नः । गोष्ठ॑मिति॑

गो – स्थम् । एति॑ । अ॒कः । ता॒साम् । वय॑म् । प्रजये॑ति प्र-जया॑ ।

समि॑ति । सदे॑म । इ॒ह । धृ॑तिः । स्वाहा॑ । इ॒ह ।

वि॒धृति॑रिति॑ वि – धृ॑तिः । स्वाहा॑ । इ॒ह । रन्तिः॑ । स्वाहा॑ । इ॒ह ।

रम॑तिः । स्वाहा॑ । म॒हीम् । उ । स्वि॑ति । सु॒त्रामा॑णमिति॑

सु – त्रामा॑णम् । 44 (38) (इन्द्रा॑ – षा॒त्रि॑श्च॒) (A17)

7.4.18.1

कि॒ञ्चि॒ स्वि॒दासी॑त् पू॒र्वचि॑त्तिः कि॒ञ्चि॒ स्वि॒दासी॑द्-बृ॒हद्वयः॑ ।
कि॒ञ्चि॒ स्वि॒दासी॑त् पि॒शङ्गि॑ला कि॒ञ्चि॒ स्वि॒दासी॑त् पि॒लिप्पि॑ला ।
द्यौ॑रासीत् पू॒र्वचि॑त्तिर॒श्च आ॑सीद् बृ॒हद्वयः॑ ।
रा॒त्रिरा॑सीत् पि॒शङ्गि॑ला अ॒विरा॑सीत् पि॒लिप्पि॑ला ।
कः स्वि॒देका॑की च॒रति॑ क उ॒ स्विज्जा॑यते पुनः ।
कि॒ञ्चि॒ स्वि॒द्धिम॑स्य भे॒षजं॑ कि॒ञ्चि॒ स्वि॒दाव॑पनं म॒हत् ।
सूर्य॑ एका॒की च॒रति॑ - [ ] 45

7.4.18.1 - Padam

किम् । स्वि॒त् । आ॒सी॒त् । पू॒र्वचि॑त्तिरि॒ति पू॒र्व - चि॒त्तिः । किम् ।
स्वि॒त् । आ॒सी॒त् । बृ॒हत् । वयः॑ । किम् । स्वि॒त् । आ॒सी॒त् ।
पि॒शङ्गि॑ला । किम् । स्वि॒त् । आ॒सी॒त् । पि॒लिप्पि॑ला । द्यौः ।
आ॒सी॒त् । पू॒र्वचि॑त्तिरि॒ति पू॒र्व - चि॒त्तिः । अ॒श्चः । आ॒सी॒त् । बृ॒हत् ।
वयः॑ । रा॒त्रिः । आ॒सी॒त् । पि॒शङ्गि॑ला । अ॒विः । आ॒सी॒त् ।
पि॒लिप्पि॑ला । कः । स्वि॒त् । एका॑की । च॒रति॑ । कः । उ॒ । स्वि॒त् ।

जा॒य॒ते । पु॒नः॑ । कि॒म् । स्वि॒त् । हि॒म॒स्य॑ । भे॒ष॒ज॒म् । कि॒म् । स्वि॒त् ।
आ॒व॒प॒न॒मि॒त्या॑ – व॒प॒न॒म् । म॒ह॒त् । सू॒र्यः॑ । ए॒का॒की॑ । च॒र॒ति॒ । 45 (50)

7.4.18.2

च॒न्द्र॒मा जा॒य॒ते पु॒नः॑ । अ॒ग्नि॒र्हि॒म॒स्य॑ भे॒ष॒जं॑ भू॒मि॒रा॒व॒प॒नं॑ म॒ह॒त् ।
पृ॒च्छा॒मि॒ त्वा॒ प॒र॒म॒न्तं॑ पृ॒थि॒व्याः॑ पृ॒च्छा॒मि॒ त्वा॒ भु॒व॒न॒स्य॑ ना॒भिं॑ ।
पृ॒च्छा॒मि॒ त्वा॒ वृ॒ष्णो॑ अ॒श्व॒स्य॑ रे॒तः॑ पृ॒च्छा॒मि॒ वा॒चः॑ प॒र॒मं॑ व्यो॒म॑ ।
वे॒दि॒मा॒हुः॑ प॒र॒म॒न्तं॑ पृ॒थि॒व्या॑ य॒ज्ञ॒मा॒हुः॑ भु॒व॒न॒स्य॑ ना॒भिं॑ ।
सो॒म॒मा॒हुः॑ वृ॒ष्णो॑ अ॒श्व॒स्य॑ रे॒तो॑ ब्र॒ह्मै॒व वा॒चः॑ प॒र॒मं॑ व्यो॒म॑ । 46

7.4.18.2 - Padam

च॒न्द्र॒माः॑ । जा॒य॒ते । पु॒नः॑ । अ॒ग्निः॑ । हि॒म॒स्य॑ । भे॒ष॒ज॒म् । भू॒मिः॑ ।
आ॒व॒प॒न॒मि॒त्या॑ – व॒प॒न॒म् । म॒ह॒त् । पृ॒च्छा॒मि॒ । त्वा॒ । प॒र॒म् । अ॒न्त॒म् ।
पृ॒थि॒व्याः॑ । पृ॒च्छा॒मि॒ । त्वा॒ । भु॒व॒न॒स्य॑ । ना॒भि॒म् । पृ॒च्छा॒मि॒ । त्वा॒ ।
वृ॒ष्णः॑ । अ॒श्व॒स्य॑ । रे॒तः॑ । पृ॒च्छा॒मि॒ । वा॒चः॑ । प॒र॒म॒म् । व्यो॒मे॒ति॒
वि – ओ॒म॑ । वे॒दि॒म् । आ॒हुः॑ । प॒र॒म् । अ॒न्त॒म् । पृ॒थि॒व्याः॑ ।
य॒ज्ञ॒म् । आ॒हुः॑ । भु॒व॒न॒स्य॑ । ना॒भि॒म् । सो॒म॒म् । आ॒हुः॑ । वृ॒ष्णः॑ ।

अ॒श्वस्य॑ । रे॒तः । ब्र॒ह्म । ए॒व । वा॒चः । प॒रम॑म् ।

व्यो॑मेति वि-ओम । 46 (46)

(सूर्य॑ ए॒काकी॑ च॒रति॑ – षट् च॒त्वारि॑ञ्शच्च) (A18)

7.4.19.1

अ॒ंबे अ॒ंबाल्यं॑बि॒के न॒ मा न॑यति कश्च॒न । स॒सस्त्य॑श्च॒कः ।

सु॒भगे॑ का॒म्पी॒लवा॑सिनि सु॒वर्गे लो॒के सं प्रो॑र्ण॒वाथां॑ ।

आ॒ऽहम॑जानि गर्भ॒धमा त्वम॑जासि गर्भ॒धम् ।

तौ स॒ह च॒तुरः प॒दः सं प्र॑ सा॒रया॑वहै ।

वृ॒षा वा॒ꣳ रे॒तोधा॑ रे॒तो द॑धातूथ् स॒क्थ्यो॑र्गृ॒दं धे॑ह्यज्जिमु॒दज्जि॑मन्व॒ज ।

यः स्त्री॑णां जी॒वभो॑जनो॒ य आ॑सां – [ ] 47

7.4.19.1 - Padam

अ॒ंबे । अ॒म्बालि॑ । अ॒म्बि॒के । न । मा । न॑यति । कः । च॒न ।

स॒सस्ति॑ । अ॒श्चकः॑ । सु॒भग॑ इति सु – भगे । का॒म्पी॒लवा॑सिनीति

का॒म्पी॒ल – वा॑सिनि । सु॒वर्ग॑ इति सुवः-गे । लो॒के । स॒म् । प्रे॒ति ।

ऊ॒र्ण॒वा॒थाम् । ए॒ति । अ॒हम् । अ॒जा॒नि । गर्भ॒धमि॑ति गर्भ – धम् ।

ए॒ति । त्व॒म् । अ॒जा॒सि॒ । ग॒र्भ॒ध॒मि॒ति॒ ग॒र्भ॒ – ध॒म् । तौ । स॒ह ।
च॒तु॒रः । प॒दः । स॒म् । प्रे॒ति॒ । सा॒र॒या॒व॒है॒ । वृ॒षा॒ ॥ वा॒म् । रे॒तो॒धा॒ इति॑
रेतः॑ – धाः॑ । रे॒तः॑ । द॒धा॒तु॒ । उ॒दि॒ति॒ । स॒क्थ्योः॑ ॥ गृ॒द॒म् । धे॒हि॒ ।
अ॒ज्जि॒म् । उ॒द॒ज्जि॒मित्यु॒त्-अ॒ज्जि॒म् । अ॒न्वि॒ति॒ । अ॒ज॒ । यः ।
स्त्री॒णाम् । जी॒व॒भो॒ज॒न॒ इति॑ जी॒व-भो॒ज॒नः॑ । यः । आ॒साम् । 47 (50)

7.4.19.2

बि॒ल॒धा॒व॒नः॑ । प्रि॒यः॑ स्त्री॒णाम॑पी॒च्यः॑ ।
य आ॒सां कृ॒ष्णो॑ लक्ष्म॒णि स॒र्दि॒गृ॒दिं॑ प॒रा॒व॒धी॒त् ।
अ॒ंबे॒ अ॒ंबा॒ल्यं॑ बि॒के॒ न मा॑ य॒भति॑ कश्च॒न । स॒स॒स्त्य॑श्च॒कः॑ ।
ऊ॒र्ध्वा-मे॒ना॒मु॒च्छ्र॑य॒ताद्-वे॒णु॒भा॒रं॑ गि॒रा॒वि॒व ।
अ॒था॒स्या॒ म॒ध्य॒मे॒ध॒ता॒ं शी॒ते॒ वा॒ते॒ पु॒न॒न्नि॒व ।
अ॒ंबे॒ अ॒ंबा॒ल्यं॑ बि॒के॒ न मा॑ य॒भति॑ कश्च॒न । स॒स॒स्त्य॑श्च॒कः॑ ।
य॒द्ध॒रि॒णी॒ य॒व॒म॒त्ति॒ न – [ ] 48

7.4.19.2 - Padam

बिल॑धा॒वन॑ इति॑ बिल॑ – धा॒वनः॑ । प्रि॒यः । स्त्री॒णाम् । अपी॑च्यः ।
यः । आ॒साम् । कृ॒ष्णो । लक्ष्म॑णि । सर्दि॑गृदिम् । परा॑व॒धीदि॑ति
परा॑ – अव॒धीत् । अ॒म्बे॑ ॥ अ॒म्बालि॑ । अ॒म्बिके॑ । न । मा । य॒भति॑ ।
कः । च॒न । स॒सस्ति॑ । अ॒श्वकः॑ । ऊ॒र्ध्वाम् । ए॒नाम् । उ॒दि॒ति ।
श्रय॑तात् । वे॒णुभा॑रमिति॑ वे॒णु-भा॑रम् । गि॒रौ । इ॒व । अथ॑ । अ॒स्याः ।
म॒ध्यम् । ए॒ध॒ताम् । शी॒ते । वा॒ते॑ ॥ पु॒नन् । इ॒व । अ॒म्बे॑ ॥ अ॒म्बालि॑ ।
अ॒म्बिके॑ । न । मा । य॒भति॑ । कः । च॒न । स॒सस्ति॑ । अ॒श्वकः॑ ।
यत् । ह॒रिणी॑ । य॒वम् । अ॒त्ति । न । 48 (50)

7.4.19.3

पुष्टं॑ प॒शु म॑न्यते । शू॒द्रा य॑दर्य॒जारा॑ न पो॒षाय॑ ध॒नाय॑ति ।
अ॒ंबे अ॒ंबाल्यं॑बि॒के न॑ मा॒ य॒भति॑ कश्च॒न । स॒सस्त्य॑श्व॒कः ।
इ॒यं य॑का शकु॒न्तिका॑ ऽह॒लमि॑ति सर्प॒ति ।
आ॒हतं॑ ग॒भे प॑सो नि जल्गु॒लीति॑ धा॒णिका॑ ।
अ॒ंबे अ॒ंबाल्यं॑बि॒के न॑ मा॒ य॒भति॑ कश्च॒न । स॒सस्त्य॑श्व॒कः ।

मा॒ता च॑ ते॒ पि॒ता च॑ ते॒ऽग्रं॑ वृ॒क्षस्य॑ रो॒हतः॑ ( ) । 49

7.4.19.3 - Padam

पु॒ष्टम् । प॒शु । म॒न्यते॑ । शू॒द्रा । यत् । अ॒र्य॑जा॒रेत्य॑र्य – जा॒रा । न ।
पो॒षाय॑ । ध॒नाय॑ति । अ॒म्बे॑ । अ॒म्बालि॑ । अ॒म्बिके॑ । न । मा॒ । य॒भति॑ ।
कः । च॒न । स॒सस्ति॑ । अ॒श्वकः॑ । इ॒यम् । य॒का । श॒कु॒न्तिका॑ ।
आ॒ह॒ल॒मि॒त्या-ह॒लम् । इति॑ । सर्प॑ति । आ॒ह॒त॒मि॒त्या-ह॒तम् । ग॒भे ।
प॒सः । नी॒ति । ज॒ल्गु॒लीति॑ । धा॒णिका॑ । अ॒म्बे॑ । अ॒म्बालि॑ । अ॒म्बिके॑ ।
न । मा॒ । य॒भति॑ । कः । च॒न । स॒सस्ति॑ । अ॒श्वकः॑ । मा॒ता । च॒ ।
ते॒ । पि॒ता । च॒ । ते॒ । अ॒ग्रम् । वृ॒क्षस्य॑ । रो॒हतः॑ । 49 (50)

7.4.19.4

प्र सु॒ला॒मीति॑ ते॒ पि॒ता ग॒भे मु॒ष्टि॒मत॑ऽस॒यत् ।
द॒धि॒क्रा॒व्णो॑ अ॒का॒रि॒षं जि॒ष्णो॑र॒श्वस्य॑ वा॒जिनः॑ ।
सु॒र॒भि नो॑ मु॒खा क॒रत् प्र॒ण आ॒यू॒षि ता॑रिषत् ।
आ॒पो हि॑ ष्ठा म॒योभु॑व॒स्ता न ऊ॒र्जे द॑धात॒न । म॒हे॒र॒णा॒य च॑क्ष॒से ।
यो वः॑ शि॒वत॑मो॒ र॒स॒स्तस्य॑ भा॒जय॑ते॒ह नः॑ । उ॒श॒ती॒रि॒व मा॑तरः ।

तस्मा॑ अ॒रं ग॒मा॒म वो॒ यस्य॑ क्ष॒या॒य जि॒न्व॒थ ( ) ।

आपो॑ ज॒नय॑था च नः । 50

7.4.19.4 - Padam

प्रेति॑ । सु॒ला॒मि । इति॑ । ते॒ । पि॒ता । ग॒भे । मु॒ष्टि॒म् । अ॒त॒ऽस॒यत् ।
द॒धि॒क्रा॒व्ण॒ण इति॑ द॒धि-क्रा॒व्ण॒णः । अ॒का॒रि॒षम् । जि॒ष्णोः॑ । अ॒श्व॒स्य ।
वा॒जि॒नः । सु॒र॒भि । नः॑ । मु॒खा॑ । क॒रत् । प्रेति॑ । नः॑ । आ॒यू॒ऽषि ।
ता॒रि॒षत् । आ॒पः । हि । स्थ । म॒यो॒भुव॑ इति॑ म॒यः - भुवः॑ । ताः ।
नः॑ । ऊ॒र्जे । द॒धा॒त॒न । म॒हे । र॒णाय॑ । च॒क्ष॒से । यः । वः ।
शि॒व॒त॒म इति॑ शि॒व - त॒मः । र॒सः । त॒स्य । भा॒ज॒य॒त । इ॒ह । नः॑ ।
उ॒श॒तीः । इ॒व । मा॒तरः॑ । त॒स्मै॑ । अ॒रम् । ग॒मा॒म । वः॑ । य॒स्य ।
क्ष॒या॒य । जि॒न्व॒थ ( ) । आ॒पः । ज॒नय॑थ । च । नः॑ । 50 (54)

(आ॒सा - म॒त्ति न - रो॒हतो॑ - जि॒न्व॒थ - च॒त्वा॒रि च) (A19)

7.4.20.1

भूर्भुवः॑ सु॒व॒र्व॒स॒व॒स्त्वा ऽज्ज॑न्तु गा॒य॒त्रेण॑ छ॒न्द॒सा रु॒द्रा॒स्त्वा ऽज्ज॑न्तु
त्रै॒ष्टु॒भेन॑ छ॒न्द॒सा ऽदि॒त्या॒स्त्वा ऽज्ज॑न्तु जा॒ग॒तेन॑ छ॒न्द॒सा यद्-वा॒तो

अ॒पो अ॒ग॒म॒दि॒न्द्र॒स्य॒ त॒नु॒वं प्रि॒यां । ए॒त॒ स्तो॒त॒रे॒ते॒न॒ प॒था पु॒न॒र॒श्व॒मा
व॒र्त॒या॒सि नः॑ । ला॒जी(३)ज्छा॒ची(३)न् य॒शो॑ म॒मा(४)ँ॑ ।

य॒व्या॒यै ग॒व्या॒या ए॒तद्-दे॒वा अ॒न्न॒म॒त्तै॒तद॒न्न॒म॒द्धि प्र॒जा॒प॒ते ।

यु॒ज्ज॒न्ति ब्र॒ध्न ( ) -म॒रु॒षं च॒र॒न्तं परि॑ त॒स्थु॒षः ।

रो॒च॒न्ते रो॒च॒ना दि॒वि । यु॒ज्ज॒न्त्य॒स्य का॒म्या ह॒री वि॒प॒क्ष॒सा र॒थे॑ ॥

शो॒णा धृ॒ष्णू नृ॒वा॒ह॒सा । के॒तुं कृ॒ण्व॒न्न॒के॒त॒वे पे॒शो म॒र्या अ॒पे॒श॒से॑ ॥

स॒मु॒ष॒द्भि॒रजा॒य॒थाः । 51

7.4.20.1 - Padam

भूः । भु॒वः । सु॒वः । व॒स॒वः । त्वा । अ॒ज्ज॒न्तु । गा॒य॒त्रे॒ण । छ॒न्द॒सा ।

रु॒द्राः । त्वा । अ॒ज्ज॒न्तु । त्रै॒ष्टु॒भे॒न । छ॒न्द॒सा । आ॒दि॒त्याः । त्वा ।

अ॒ज्ज॒न्तु । जा॒ग॒ते॒न । छ॒न्द॒सा । य॒त् । वा॒तः । अ॒पः । अ॒ग॒म॒त् ।

इ॒न्द्र॒स्य । त॒नु॒व॒म् । प्रि॒या॒म् । ए॒त॒म् । स्तो॒तः । ए॒ते॒न॒ । प॒था । पु॒नः॑ ।

अ॒श्व॒म् । ए॒ति॑ । व॒र्त॒या॒सि । नः॑ । ला॒जी(३)न् । शा॒ची(३)न् । य॒शः॑ ।

म॒मा(४)म् । य॒व्या॒यै । ग॒व्या॒यै । ए॒त॒त् । दे॒वाः । अ॒न्न॒म् । अ॒त्त॑ ।

ए॒तत् । अ॒न्नम् । अ॒द्धि । प्र॒जाप॑त इति प्र॒जा – प॑ते । यु॒ञ्जन्ति॑ ।
ब्र॒ध्नम् ( ) । अ॒रुष॑म् । च॒रन्त॑म् । प॒रीति॑ । त॒स्थुषः॑ । रो॒चन्ते॑ ।
रो॒चना॑ । दि॒वि । यु॒ञ्जन्ति॑ । अ॒स्य । का॒म्या॑ । ह॒री इति॑ । वि॒पक्ष॑सेति
वि – प॒क्षसा॑ । र॒थे॑ । शो॒णा॑ । धृ॒ष्णू इति॑ । नृ॒वाह॑सेति नृ॒वाह॑सा ।
के॒तुम् । कृ॒ण्वन् । अ॒के॒तवे॑ । पेशः॑ । म॒र्याः॑ । अ॒पेश॑से । स॒मिति॑ ।
उ॒षद्भिरि॑त्युषत् – भिः॑ । अ॒जाय॑थाः । 51 (75)

(ब्र॒ध्नं – पञ्च॑विं॒शतिश्च॑) (A20)

7.4.21.1

प्रा॒णाय॑ स्वा॒हा व्या॒नाय॑ स्वा॒हा ऽपा॒नाय॑ स्वा॒हा स्ना॒व॒भ्यः॑ स्वा॒हा
सं॒ताने॑भ्यः स्वा॒हा परि॑सं॒ताने॑भ्यः स्वा॒हा प॒र्व॒भ्यः॑ स्वा॒हा
सं॒धाने॑भ्यः स्वा॒हा शरी॑रेभ्यः स्वा॒हा य॒ज्ञाय॑ स्वा॒हा दक्षि॑णाभ्यः
स्वा॒हा सु॒वर्गा॑य स्वा॒हा लो॒काय॑ स्वा॒हा स॒र्वस्मै॑ स्वा॒हा । 52

7.4.21.1 - Padam

प्रा॒णाय॑ेति प्र – अ॒नाय॑ । स्वा॒हा । व्या॒नाय॑ेति वि – अ॒नाय॑ । स्वा॒हा ।
अ॒पा॒नाय॑ेत्यप – अ॒नाय॑ । स्वा॒हा । स्ना॒व॒भ्य इति॑ स्ना॒व – भ्यः॑ ।

स्वाहा॑ । सन्ताने॑भ्य इति॑ सं – ताने॑भ्यः । स्वाहा॑ । परिसन्ताने॑भ्य
इति॑ परि – सन्ताने॑भ्यः । स्वाहा॑ । पर्व॑भ्य इति॑ पर्व॑-भ्यः । स्वाहा॑ ।
संधाने॑भ्य इति॑ सं – धाने॑भ्यः । स्वाहा॑ । शरीरे॑भ्यः । स्वाहा॑ ।
यज्ञाय॑ । स्वाहा॑ । दक्षिणा॑भ्यः । स्वाहा॑ । सुवर्गायेति॑ सुवः – गाय॑ ।
स्वाहा॑ । लोकाय॑ । स्वाहा॑ । सर्वस्मै॑ । स्वाहा॑ । 52 (28)

(प्राणाया – षाविंशतिः) (A21)

7.4.22.1

सिताय॑ स्वाहा॑ ऽसिताय॑ स्वाहा॑ ऽभिहिताय॑ स्वाहा॑ ऽनभिहिताय॑ स्वाहा॑
युक्ताय॑ स्वाहा॑ ऽयुक्ताय॑ स्वाहा॑ सुयुक्ताय॑ स्वाहो॑ – द्युक्ताय॑ स्वाहा॑
विमुक्ताय॑ स्वाहा॑ प्रमुक्ताय॑ स्वाहा॑ वञ्चते॑ स्वाहा॑ परिवञ्चते॑ स्वाहा॑
सँवञ्चते॑ स्वाहा॑ ऽनुवञ्चते॑ स्वाहोद् – वञ्चते॑ स्वाहा॑ यते॑ स्वाहा॑
धावते॑ स्वाहा॑ तिष्ठते॑ स्वाहा॑ सर्वस्मै॑ स्वाहा॑ । 53

7.4.22.1 - Padam

सिताय॑ । स्वाहा॑ । असिताय॑ । स्वाहा॑ । अभिहितायेत्यभि॑ – हिताय॑ ।
स्वाहा॑ । अनभिहितायेत्यनभि॑ – हिताय॑ । स्वाहा॑ । युक्ताय॑ । स्वाहा॑ ।

अ॒यु॒क्ताय॑ । स्वा॒हा ॥ सु॒यु॒क्ताये॑ति सु – यु॒क्ताय॑ । स्वा॒हा ॥
उ॒द्यु॒क्ताये॑त्युत् – यु॒क्ताय॑ । स्वा॒हा ॥ वि॒मु॒क्ताये॑ति वि – मु॒क्ताय॑ ।
स्वा॒हा ॥ प्र॒मु॒क्ताये॑ति प्र – मु॒क्ताय॑ । स्वा॒हा ॥ वञ्च॑ते । स्वा॒हा ॥
परि॒वञ्च॑त इति॑ परि – वञ्च॑ते । स्वा॒हा ॥ सँवञ्च॑त इति॑
सं – वञ्च॑ते । स्वा॒हा ॥ अनु॒वञ्च॑त इत्यनु – वञ्च॑ते । स्वा॒हा ॥
उद्वञ्च॑त इत्युत्-वञ्च॑ते । स्वा॒हा ॥ य॒ते । स्वा॒हा ॥ धा॒व॒ते । स्वा॒हा ॥
तिष्ठ॑ते । स्वा॒हा ॥ सर्व॑स्मै । स्वा॒हा ॥ 53 (38)

(सि॒ताया॑ – षा॒त्रि॒ंशत्) (A22)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 22 Anuvaakams :-

(बृ॒ह॒स्प॒तिः श्र॒द् – य॒था वा – ऋ॒क्षा वै – प्र॒जा॒प॒तिर्ये॑नयेन – द्वे वाव
दे॒व॒स॒त्रे – आ॒दि॒त्या अ॒काम॑यन्त सु॒वर्गं – वँसि॑ष्ठः – सँव॑त्सराय –
सु॒वर्गं ये॑ स॒त्रं – ब्र॒ह्म॒वादि॑नोऽति॒रात्रो – ज्यो॑ति॒ष्ठोमं – मेषः –
कू॒प्याभ्यो॑ – ऽद्भ्यो॑ – यो – नमो॑ – मयो॒भूः – किञ्च॑ स्वि॒द – म्वे
– भूः – प्रा॒णाय॑ – सि॒ताय॑ – द्वावि॑ंशतिः)

पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – सप्तमः प्रश्नः

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(बृहस्पतिः – प्रति तिष्ठन्ति – वै दशरात्रेण – सुवर्गं – यो अर्वन्तं
– भू – स्त्रिपञ्चाशत्)

First and Last Padam of Fourth Prasnam of 7th Kandam

(बृहस्पतिः – सर्वस्मै स्वाहा)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे सप्तमकाण्डे

चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

Details of Panchati and Padam for Kandam 7 – Prasnam 4 – TS 7.4

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	3	145
Anuvakam 2	5	274
Anuvakam 3	6	299
Anuvakam 4	3	172
Anuvakam 5	4	217
Anuvakam 6	3	136
Anuvakam 7	3	172
Anuvakam 8	3	134

पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – सप्तमः प्रश्नः

Anuvakam 9	1	50
Anuvakam 10	2	99
Anuvakam 11	4	208
Anuvakam 12	1	36
Anuvakam 13	1	40
Anuvakam 14	1	29
Anuvakam 15	1	52
Anuvakam 16	1	29
Anuvakam 17	2	88
Anuvakam 18	2	96
Anuvakam 19	4	204
Anuvakam 20	1	75
Anuvakam 21	1	28
Anuvakam 22	1	38
Total →	53	2621

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in